

„БУКОВИНА“

виходить 1. і 15. кожного місяця.

Редакція і Адміністрація:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion u. Administration:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
tälern und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnnummer 10 h.

Цісарські Іменини в ц. і к. армії.

З воєнної пресової квартири доносять:

Полевий маршал архикнязь Фридрих видав отсей приказ Начальній Команди армії:

Нині предложив я Його Ціс. і Кор. Величності отсі бажання іменем армії і фльоти: Ваша Цісарська Величності, Найяснійший Пане! Завтра день Іменин Вашої Ціс. Величності. Знов оружна сила Австро-Угорщини просить о дозвіл, щоби могла висловити чолобитню своєму Найвишому Вождови. З якою почесною і привязанем ми всі від найстаршого до наймолодшого жовніра підносимо зір до Вашої Ціс. Величності, того в тім зелізнім часі не треба висказувати численними словами і новими обітцями. Богато сильніше і виразніше промовляє діло. Ніхто крім Бога не знає, як довго ще світом буде потрясати брязкіт оружа, та се одно є певне, що проведемо сю накинєну нам ворогами боротьбу до побідного кінця. Батьківська любов нашого Цісаря і Короля благословить нашому оружю. Боже буде покровитель Вашій Ціс. Величності!

Цісар зволив ласкаво відповісти:

Чолобитня, висловлена мені іменем Моєї оружної сили з приводу іменин зворушила Мене глибоко. Вдячним серцем думаю про всіх тих людей, які в тяжких боях вірно сповняють свій обов'язок і борються неустрашимо за дорогу, повну посвяти вітчизну. Нехай Бог нагородить Вам Вашу хоробрість і Ваше героїство, нехай Його благословення попровадить Вас до перемоги!

Се велю сейчас проголосити всім командам, військам і заведенням та всім частям ц. і к. воєнної фльоти.

Полевий маршал архикнязь Фридрих.

До всіх культурних народів світа.

(Поклик загальної Української Рада).

За всяку ціну завзяла ся російська імперія підбити українські землі Австро-Угорщини: Галичину, Буковину й північно-східну Угорщину та від довшого часу приготувала сі свої завоювальницькі плани.

В 1911 р. Століпін відкрито заявив, що Росія, починаючи від 17-го століття, завжди боролася з українським рухом і буде з ним далі боротися, бо він загрожує єдності й неподільності держави. При сім він зазначив, що український рух в Росії має своє джерело в австрійській Галичині. Сей погляд Століпін підтвердив також Саонов перед війною і кілька разів у часі війни.

Дійсно! гноблена в Росії українська національна думка й культурна праця мусіли шукати захисту поза межами своєї держави та найшли його в двох австрійських провінціях: Галичині й Буковині, де живе 4 мільйони українського населення й де завдяки конституційним свободам могло розвиватися українське національне життя. В сім житті брали участь і російські Українці й дорожили Галичиною як своїм піємонтом. Але чим більші поступи робили Українці в Австрії, тим явніше виступали наміри

російського правительства, дістати у свої руки австрійську Україну, щоб і тут здавити українське національне життя.

Вже другий раз у часі своєї війни насуває ся на українські землі Австро-Угорщини російська інвазія. Другий раз українське населення Галичини, Буковини та північно-східної Угорщини попадає в огонь національного й релігійного переслідування з боку Росії.

В часі першої інвазії Росія з найбільшою брутальністю змагала до повного здавлення українського життя: заборонено уживати українську мову — мову наукування в школах, мову церковної проповіді, мову публічного життя, розговорну, рідну мову населення; замкнено українські школи, товариства й інституції; заборонено пресу й цілу українську літературу; нищено бібліотеки й архиви; арештовано й вивожено на Сибір українських діячів; забирали малих дітей і вивожено масово в глибину російської держави для виховання з них аничарів; греко-католицькі церкви перемінювано на православні; насильно запроваджувало православ'я; митрополита гр.-кат. церкви графа Андрія Шептицького арештовано, вивезено до Росії і віддано під суд.

І тепер в часі другої інвазії всі ті вчинки повторюють ся! Що гірше! українське населення масово вивозить ся в глибину Росії з наміром, на випадок забору Галичини й Буковини, сколонізувати сі краї родовитими Москалями.

І робить ся се в той час, коли Росія та її союзники ведуть війну буцім-то під гаслом оборони й визволення поневолених народів! А Росія голосить світові, мовби вона визволяла „підярмених руских“ зпід австро-угорського ярма.

В дійсності ані в Галичині й на Буковині, ані в північно-східній Угорщині ніяких „руских“ (Москалів) ніколи не було й нема, а були та є тільки Українці. Росія хоче забрати їх під своє панування, щоб поступити з ними так, як поступає з Українцями в російській імперії.

А в Росії йде, починаючи від 17-го століття, нечуване в світі давлення всіх проявів національного життя українського народу, тої цілком окремішньої галузі славянських народів, що заселює цілий південний захід російської імперії, від холмської землі на заході починаючи, на Дніпро на сході кінчаючи, на півдні від ріки Нарєва й Прип'яти та через Дніпро по береги Чорного моря й верхи Кавказу.

Ставши на становищі, що окремого українського народу нема й не може бути, російське правительство указами з 1863 і 1876 р. заборонило навіть уживати в письмі та слові української мови! Сі варварські розпорядки тривали аж до 1906 р., поки велика російська революція не повалила їх.

Але по революції з поворотом реакції вернуло давлення й переслідування українства в Росії: заборонювали ся часописи, конфіскували ся найневинніші книжки, тюрмою карано передплатників українських видань, українські, навіть просвітні товариства розв'язувало, українська мова не мала ніяких прав ні в школі, ні в церкві, ні в уряді, — ані

на засіданнях міських і земських рад, ані на з'їздах учених не вільно було послугувати ся українською мовою!

З проголошенням війни знищено брутально й безпощадно й ті останки культурних придбань, які заховали ся в тяжкі часи реакції. Одним почерком пера закрито всю українську пресу, розв'язано всі просвітні українські товариства, заборонено навіть українську правопис!

Українська справа мусить бути справою всіх культурних народів світа й тому Українці виносять свою справу перед суд цивілізованого світа.

Всі Українці без огляду на політичні границі стоять на становищі своєї окремішності від сусідніх народів і змагають до визволення, опираючи сі свої змагання не тільки на внутрішній потребі національного розвитку, але також на історичних правах й незабутній традиції своєї визвольної боротьби.

Знаменем тих традицій є український легіон добровольців у рядах армій центральних держав!

Осередком національних змагань Українців є українські провінції Австрії з їх розмірно свободним українським національним життям. До сього осередку звернені думки й надії Українців і тому Українці по обох боках бойової лінії не хочуть, аби українські землі Австро-Угорщини забрала Росія! Протівно! в розбиттю Росії бачуть Українці спрому зберегти своє національне існування, якому загрожує імперія царів.

Загальна Українська Рада, зложена з австрійських і російських Українців, в ім'я культури й цивілізації, в ім'я людськості й поступу, в ім'я природного й історичного права українського народу на своє вольне життя й розвиток своєї національної окремішності найрішучіше протестує против явного змагання Росії: підчинити царській тиранії Галичину й Буковину та проти переслідування українського життя!

Починаючи від тої хвилі, як війська осередних держав переступили в своїй побідній поході на схід — лінію рік Сяну в Галичині (червень 1915), Вепра й Тисмениці в Польській Королівстві (липень 1915), а Нурця й Нарєва в городненській губернії (серпень 1915), війна на східнім фронті — від ріки Шари на півночі до Карпат на півдні, отже на довжині 550 км. простої воздушної лінії, ведеть ся на українській етнографічній території так, що всі страхоття війни на сході двигает передовсім український народ і його прадідна земля.

Цілу область української етнографічної території в прибиженню 150.000 км² перерито й перекопано стрілецькими ровами, збито гранатами та скупано в крові! Людські оселі зруйновані, мільйони українського населення зостало ся без даху. Ся матеріальна руйна української землі, фізичне нищення українського населення, пролита тепер і в минулому кров пайліпших синів нашого народу в боротьбі за кращу національну будучність дають нам право жадати від культурного світа уваги до нашого положення й до наших змагань.

Хай буде вільний кожний народ, але хай же й український народ, що на суцільній території числить 35 мільонів голів і заселює простір 850.000 км², не буде погноєм для чужих культур пануючих над ним народів!

Бажанням і домаганням Українців є таке уладнання відносин у східній і середній Європі, яке давало-б українському народові повну спромогу свободного національно-політичного розвитку, вільного від верховодства сусідніх народів.

Хочемо бути самостійними господарями своєї землі, в сім вільних і рівних народів мати повну спромогу розвивати свої духові сили й матеріальні багатства свого краю для себе та для людства!

Відень, 15. вересня 1916.

За Загальну Українську Раду: голова др. Кость Левицький, заступники: Николай Василько і др. Лев Бачинський, Микола Ганкевич, делегат Союзу визволення України Маріян Меленевський, секретарі: Ярослав Весоловський і Володимир Темницький.

Чого нас навчила війна?

Війна, се велике нещасте. Кожний се признає: і провідники держав і провідники військ і воєводи і народи. Та не лиш що кождий се мусить признати, бо бачить навкруги себе тільки біди, але кождий таки сам на собі що-дня може досвідчити, які великі тягарі війна завдає всім.

Однак є вже багато й таких людей, які застановляють ся над тим, яку науку принесла війна державам, цілим народам і поодиноким верствам суспільним.

„А нам вона, хіба що принесла доброго?“ спитає читач. Ми відповімо, що нещастя багато прийшло на нас у сій страшній заверсії, та кожде нещасте має і свої добрі сторони. Кожда одиниця мусить передовсім напружити всі свої сили, щоби у великій біді удержати свою екзистенцію. А у боротьбі сталять ся і зростають сили, а разом і досвід. Серед тяжких часів кождий багато поважніше глядить на жите. Українці видобули зі себе військову силу: повстали наші легіони, Січові і Гуцульські стрільці. А хто у війні показує свою силу, того і знають і цінять люди. Здаєть ся що ніколи не заговорили про нас так чужі закордонні нації, і то досить поважно, як підчас війни.

Правда, що у тих вістках про нас, нераз і досить прихильних нам і подаваних нашими приятелями, є ще багато дечого мрачного, не цілком ясного. Великі нації зачинають лиш нами і нашими стремліннями поважніше займатися.

Тому то нераз можна подбати у нас закид на адрес великих культурних народів, чому вони нами не інтересувались скорше, але аж тепер.

Ми не будьмо дітьми! Кожний займає ся тою справою інтензивно, котра глибоко дотикає его власного життя. Наша справа взагалі ненасувалася великим націям так сильно, як тепер. Наша справа вийшла на верх разом з цілою вязанкою питань балканських і східно-європейських.

Так хотіла наша судьба.

Алеж бо й ми самі в першій лінії мусимо подбати про те, щоби про нас говорили більше не лиш поза границею, але таки в границях нашої монархії.

Розумієть ся, що аби нас люди піднесли, треба про себе писати книжки, газети, треба особливо впливати на великих державних мужів інших народів — їх інформувати. Але чи то вже все? В дійсности ми про себе найбільшу рекламу зробимо, як покажемо ділом, що ми існуємо яко нація, як покажемо широким національним розвитком

(промислом, торгівлею і різнородними продуктами нашого господарства і т. д.), що ми жием.

Дальший досвід підчас війни для нас дуже терпкий, а то досвід про наших добрих сусідів, які, сидючи разом з нами, на нашій землі, а навіть збогативши ся плодами її, нашою податливістю, нерозумом та національною слабкістю, не вміли чи не хотіли нас шанувати.

Але зі сего досвіду виходить, що нам треба багато а багато інтелігенції, яка би стояла на сторожі наших національних інтересів в раменах сеї держави. А кілька то було у нас людей, що перед війною разом з іншими людьми чужих народів голосили, що ми вже маєм за багато інтелігентних людей!

А нам треба не лиш інтелігенції але й ученого селянства і міщанства. Здаєть ся, що тепер, підчас війни, де ходять о глибоке розуміння державних і національних інтересів, самі селяни і міщани пізнали, що їм і їх дітям не мож на далі жити без науки. Хто не вчений і темний, даєть ся кимнебудь одурити і грає особливо підчас війни, де події скоро сліднують по собі і вимагають скорого і розумного рішення, мізерну роллю. Ним поштуркують ся всі, як тим небожатком, він не знає, куди ему обернути ся, що робити, він стаєть пошхачем всіх.

Війна, у котрій бере участь так багато синів нашої нації, яка вірно бореть ся за свій рідний край і свою державу, якраз звернула на нас увагу державних чинників. Сих очевидних заслуг нашого народу, оплачених кровю, не вдаєть ся нікому затемнити. Бо всяке діло говорить за себе. А хитра тканина наших ворогів, які хотіли би сі заслуги зменшити або приписати собі, все більше а більше розпадаєть ся.

Серед найбільшого грому і блискавиці правда виходить яскраво на верх, а всякий фальш у таких великих і страшних часах паде і показуєть ся у своїй повній нікчемности.

Багато з наших людей лягло або й ляже ще трупом на поли слави. Однак ті, що вернуть ся загартовані страшною боротьбою, постоявши мужно у завзятій боротьбі, ті покажуть і у звичайнім життю свою твердість волі і неустрашимо будуть боронити своїх прав.

А всі ті люди, котрі не у окопах, але серед загальної біди й у втечі перебідують якийсь час на чужині, зуміють більше оцінити супокійний розвиток нашого народу і нашої справи. Здаєть ся, що до дрібничности і зависти та ненависти відійде не одному охота, як стане перед нами по війні велика задача відбудовання українського життя.

Не буде тоді часу на шумні програми, на порожнє ліцитоване ідеями, на спхетні і т. п.

Дрібничність, яка впливала з наших тісних запліснелих відносин, зникне або мусить зникнути перед великими задачами будучности.

Руїна буде велика й страшна, людей буде потрібно дуже багато. Програмістам без праці, вічним критикам за всяку ціну, лиш аби задокументовати і своє „я“, не буде місця. В таких тяжких часах кожда позитивна і найдрібніша сила, що докине і свій камінець до загальної будови національної, буде більше значити як який великий підприємець-фабрикант програм.

Загальне пошановане всіх і найскромніших заслуг без згірдного осміювання, без надутости і пихи, сконцентроване всіх і найдрібніших сил до спільної праці! се най буде програмою миру.

Не оден навчить ся підчас війни серед великої біди і нужди, що треба щадити грошем. А в нас — признаймо се отверто — було багато таких людей, що хоч самі походять з бідного роду, розкидали таки добре за шклянкою і картами, щоби бодай у тім показати, що вони „козацького роду“.

Однак інтелігенції обдертого зі своїх прав народу, яка має провадити свою надію до нового життя, так не слід робити!

А Німці виграють битви не лиш своїм розумом, але й своєю чеснотою.

Великий досвід для нас впливає і з того міркування, що ми маєм у всім у першій лінії покладати ся лиш на свої власні сили. Чим сильніші будемо національно, тим більше будуть знати нас і інші народи, тим більше будуть нас шанувати, з нами числитися і з нами лутити ся.

А над збільшенням нашої сили кождий з нас повинен працювати у свій спосіб. Тоді не позволить собі ніхто на те, аби нас кривдити чи там національно-політично чи економічно.

Як ми розвинемо ся сильно яко нація, то й московська офіційна наука перестане нас причисляти до московського народу.

Доки ми однак будем нерухомою масою народною, без інтелігенції, а ся маса без науки і свідомости, то все у наших сусідів буде будити ся охота нас ужити за своє гарматне м'ясо.

І не допоможуть нам в тім згляді і найсильніші і найприхильніші союзники, бо національна свідомість, почуте відрубности національної, охота до науки серед широких верств народних се такі річі, що їх ми можемо подати лиш самі собі, а не наші чужосторонні приятелі.

Наш народний організм мусить розвинути ся крішко, мусить досягнути потрібний ступінь своїх природних сил. І так само як ніякий поважний муж не рахуєть ся з підростком нерозвиненим при якійсь великій акції, так само і ми, коли хочемо бути повновартним народом східної Європи, мусіли скинути зі себе признаки недозрілості, набрати більше сили національної. Тоді і кождий чинник стане з нами рахувати ся.

Се далеко не всі добрі досвіди, які нам принесла війна. Ми порушили лиш декілька, аби звернути увагу наших читачів і на світлі сторони війни.

Т. Б.

Перегляд воєнних подій за послідні два тижні.

І знову минули два тижні найлютіших боїв на всіх фвонтах. Наші численні вороги все ще думають привернути щасте війни на свій бік жертвують що день маси своїх жовнярів і зуживають безліч воєнного матеріалу, щоби пробити наш зелений фронт і той наших союзників. Та всі зусилля показались доси за слабкі, щоби захитати наші лінії, і ми з повною надією можемо глядіти в будучність, наші геройські війська боронять ся як льви, бо знають, що борять ся за кращу долю батьківщини, за свого улюбленого Царя і Короля, за свій народ. Найважніші події відграють ся тепер

в Семигороді.

Як відомо, зараз по wypowiedженню війни з сторони Румунії вмаширували єї війська в граничну країну Угорщини, в Семигород, і заняли одну частину краю з найважнішими містами Браншо і Сепіші Сан Гергей. Наші не многі війська здержували румунські сили і відтягнули ся на приказане місце, де згромаджували ся наші головні сили, щоб потім вдарити з всею силою на зрадливую і підступну Румунію. Та не довго натішили ся Румуни своїми так званими здобутками, небавом почули вони на своїй власній шкірі зелений кулак наших і німецьких військ. При кінці минувшого місяця зачав ся наступ наших і німецьких військ стоячих під начальним проводом генерала піхоти Фалькенгайна, бувшого

пруського міністра війни і шефа всієї німецької полевой армії. Найперше ходило о те, щоби замкнути Ромунам дороги ведучі через гори, щоби вони не могли довозити війську поживу і военний матеріал. Ромуни укріпили ся в занятих областях і хотіли ставити тут опір. Прийшло до скажених боїв коло Германштадту. Наші і німецькі війська побили Ромунів цілком, пробили ся через ворожі ряди і замкнули їм дорогу через просяк Червоної Вежі. Ромуни боронили ся всіма силами але вкінці улягли. Більшу часть одноі румунської армії знищено цілком, лише недовбитки розбігли ся в ліси на північ. Воріг потерпів велику поразку і лишив в руках побідників 3000 полонених, 12 гармат, 1 летничу топу, 2 літаки, 10 локомотивів, 30 залізничних возів наповнених муніцією, 200 муніційних возів, 70 самоходів, 200 наладованих возів обозу, 1 шпитальний поїзд; в битві коло Гегену здобуто дальших 8 гармат. Побідники пустили ся в погоню за утікаючим ворогом, який не зміг ся на поважний опір. Союзні війська дійшли до міста Фогорашу, лежачого на півночі від Германштадту, побили тут Ромунів вразе, заняли місто Фогораш і рушили далі, щоби увільнити й важне місто Брашо (Кронштадт). В сих борбах забрано від Ромунів знову 45 гармат і понад 200 полонених. І дійсно 6. жовтня прийшло перед містом і в самім місті до лютих боїв, бо Ромуни стягнули скріплення і хотіли боронити місто, однак їх побито і присилувано до чимскоршої втечі в напрямі до семигородської границі. Наш военний звіт оповістив 8. жовтня про здобуте Брашо; ся вістка викликала серед населення велику радість; добич з сеї битви виносить: 1175 полонених, 25 гармат (між сими 13 тяжких), багато муніційних возів, зброї, 2 локомотиви, 800 залізничних возів наповнених вчаси средствами поживи і багато інших воєнних знарядів.

Також на семигородським східнім фронті, де борються ся війська генерала Арца, вдарено на ворога, котрий зачав відворот на цілм фронті; він відтягає ся в східнім напрямі до своїх границь. Наш наступ триває далі; сподіймо ся, що в найближчих днях буде вільна вся угорська країна.

В Добруджі

не змінило ся положене від часу славних побід союзних військ, чим скорочено фронт майже о половину його довжини. Німецькі, болгарські і турецькі війська укріпили ся в осягнених просторах і відпирють тут майже що дня румунсько-російські наступи.

Дуже важні події відгратись здовж

Дунаю.

На 2. жовтня перейшли коло Рягова яких 16 батальонів румунської піхоти на болгарський бік; ся вістка наробила великого шуму в цілм союзі держави порозуміння; вороги зачали розписувати ся про велике значіне сього підприємства, з чого заповідали собі відітнення німецько-болгарської армії в Добруджі і взагалі покладали на ню великі надії. Та Ромуни не побули довго на тамтїм боці; сейчас рушили проти них німецько-болгарські сили а наші славні дунайські монітори знищили понтоновий міст на Дунаю, так що Ромуни не могли втечи назад і погнули майже всі в борбі з Болгарами; велика часть втопила ся в Дунаю і лиш мале число вернуло на човнах назад у свій край. Оумно закінчило ся се підприємство Ромунів, котре видає дуже лихе світло на відносини, які панують в румунським проводі. В противности до сих невданих змагань ворога, маємо ми зазначити на Дунаю два гарні здобутки, іменно заняте двох дунайських острівців; при вибореню послідного з сих визначила

ся знову особливше австро-угорська флотилія. Тут взято 2 офіцери 150 мужа в полон і здобуто 6 гармат.

Від початку війни Румунія вже втратила більше як четвертину свого війська а не осягнула нічого.

На російським фронті.

Можемо розрізнити три простори наступу Росіян; а то околиці на заході від Луцка, на заході від Бродів і Карпати. В сих просторах шаліють найлютіший бої, бо Росіяни хотять дістати ся за всяку ціну до Ковеля, Володимира Волинського і Львова. Страшні бої були 27. і 28. вересня в Волинні коло Свинюхів, Затурців і Киселина; Росіяни вставили тут свої найліпші війська, між иншими і гвардію; дванадцять до сімнадцять разів набігали Росіяни на лівні, звідтам викидано їх сейчас протинаступами. Воріг потерпів величезні втрати і лишив в руках побідників 41 офіцерів, 2571 мужа і 17 машинових карабінів. Не менш люті бої відгратись на полудневім сході від Бережан, де воріг не аискав тож нічого а потерпів знову величезні страсти. В сій околиці визначили ся своєю особлившою хоробрістю турецькі війська. Дальше на південь аж по Карпати не було ніяких важних подій. В Карпатах ішли люті бої до 1. жовтня, від тоді перестали російські наступи; мабуть наступило умучене російських військ, показалась потреба довшого відпочинку; також зимова пора, сніги і морози мабуть перешкоджають всяким більшим підприємствам.

На західнім боєвищу

відбувають ся найлютіший бої майже без перестанку від 1. липня. Французи і Англіїці навезли величезні скількості муніції, канон і иншого воєнного матеріалу і острілюють сильно німецький фронт над Соммою, бо хотять прірвати тут залізну німецьку оборону. Їх безпосередню ціль творять міста Перон і Вапом; та хотай вороги тут в перевазі і розпоряджають всіми лиш можливими технічними средствами, то до нині не осягнули нічого з своєї цілі, хиба що заняли кілька цілком знищених сіл. Цепеліни відвідують часто столицю Англії, Лондон і міста східного побережа і бомбардують їх з успіхом а також німецькі підводні судна розкинули в посліднім часі рухливійшу діяльність і затопили багато ворожих кораблів.

По якімсь часі розмірного спокою зачала ся знову велика канонада на нашім фронті

в Побережю.

Се були позначки, що Італійці приготвляють новий наступ, щоб попробувати щастя, може таки дістануть ся до Триесту. Особливо сильно острілювали вони високорівню Красу; 9. жовтня зачав ся одностайний наступ Італійців, котрий відперто цілком; наші хоробрі війська задержали свої становища. Дуже гарний успіх здобули наші війська на горі Чімоні, котру держав воріг і яку висадили в воздух наші славні піоніри, причім полонили кілька соток Італійців; тому ми зробили ворогови пропозицію, аби застановив свій огонь артилерії на короткий час, щоб виратувати присипаних; воріг не згодив ся на се і тому полишено нещасних їх судьбі. Також гарний приклад людяности і культури, за яку нібито борються ся наші вороги! На фронті в Фасанських Альпах і в долині Фляймс вели ся люті бої, де кождий раз відперто ворога. Наші гідроліани бомбардували з успіхом різні важні місцевости ворога.

На Балкані

зачали ся великі бої на правім крилі болгарсько-німецьких військ а то в околиці Фльорини; мішанина народів: Сербі, Французи, Англіїці і Росіяни вдарили тут на фронт наших союзників і відперли їх трохи взад, впрочім відперто ворогів всюди величезними втратами.

На фронті в Кавказі

не було в посліднім часі ніяких важніших подій.

Коли поглянемо взад, то можемо сказати, що ми стоїмо добре, що наші вороги не здобули нічого з того, що поставили собі за ціль; тому з спокоєм і певністю побідника можемо глядіти в будучність.

Українські Січові Стрільці і Гуцульський Леґіон.

(Їх історичне значіне для нас.)

Півтретя ста літ з горою минуло з часу, як під Конотопом гетьман Війська Січового Запорозького, Виговський, в прах розбив Москалів, що саранчею алягали були на Україну. Поверх двіста літ минуло від часу, як політичний гений України, Іван Мазепа, опершись о свого королівського шведського приятеля сміливо ставив чоло московському наїздинкови під Полтавою, де рішилась доля України. А небабки пройде півтора сотні часу, як московська долина завдала останній удар Україні, руйнуючи останній притулок української свободи, Січ Запорозьку.

Не стало Січі на порогах ріки Дніпра, не стало сеї нишньої гордіні українського народу, і тільки історичні запіски, думи і перекази передають нам, що Українці, се народ, що зумів колись викресати з себе сю енергію і виплекати у себе сю дисципліну, з якої вийшов свій стан лицарський, кров з крові і кість з кості народу.

Багато літ проминуло з того часу, літ, десяти-і століть давленої енергії закованого в ярмо народу, з якого царський кул старав ся видунити останки відпорности, — десятки і сотки літ народних страждань і, могло здаватись, безсильної люті.

Се не брак енергії був і не люті, що пінилась в безсилью. Се був лихий присуд історії, що довгі літа жалувала українському народові нагоди, виявити активно своє неприхильне становище до відвічного ворога України. Бо тверді закони історії.

Та от колесо історії обернуло ся в цілий круг і врешті надійшов, бо — зновже по тим самим твердим законам — надійти мусів слушний час, виступити Українцям до активної боротьби з ворогом сучасної і історичної України. Бо неяслива в цілому історія літ тому півтора сотні відхлипла була рубець занавіси, що заступила сонце українському народові. Галицькій і буковинській Україні судило ся анайити захист в Габсбурзькій монархії, а галицьким і буковинським Українцям стати каменярами в національно культурнім розвитку нації тут, де в дивну гармонію аляли ся почуття національного і державного патріотизму Українців. І сему патріотизмові австрійських Українців, який виявив себе на цілм ряді побоевищ за півтораста літ приналежности Галичині і Буковині до Австрії, який має за собою традицію формації добровольців (1849), сему інстинктивному патріотизмові Русина-воєва, отсе вкінці дана була нагода з усею свідомістю цілі і в цілм достоїнством виявити себе в борбі проти найбільшого ворога держави, а передовсім також України.

Липень 1914. року! Війна проти Росії! І якимось дивним почуттям стрепенуло ся національне серце українського народу. Де мезала злевіра, хто вдихнув в нарід почуте сили, порив до діла, що спрямувало кроки тисячів, вчених і невчених, молодих і старих, йти в заповідь на зустріч лицарській славі! Бо ті сотки тисячів, що їх твердий закон державної оборони покликав під чорножовту хоругву, сеж здебільшого ті самі добровольці, жовніри не лиш з обовязку, але й з власної волі і одушевлення, як і ті, що — хоч не закликав їх мобілізаційний барабан — гуртом пристали під стрілецький стяг. Та тим власне щастливцем припала в участь доля стати мірилом українського завзяття перед світом, вони, агурговані в ряди українських Січових Стрільців прийняли на себе почесний обовязок, зареєструвати перед світом імя лицарського українського народу, вони, що забажали стати переселниками імені, але й слави Запорозжя...

Від часу нещасного польтавського бою отсе перший раз осеню памятного 1914. року знову полилась українська кров в борбі з праворогом з неприємною волі народу, грудь в грудь, око в око, стріли і зміряли ся з собою московський душегуб української нації з українським месником. І певелчий на число українській военній формації судило ся воскресити українську воєнну славу, повеліти повірити чужим і передовсім самим нам, що нація ми не холонів, але нащадки славної гетьманщини і кошового братства.

І нехай що такий чи інший буде вислід великанського міжнародного змагання, — Українські Січові Стрілці сповнили перед народом і світом своє одвічне призначення, як ті, що своїми знаменитими подвигами назад павязали перервану нитку воєнної традиції воєнної нації, що нею славився нарід історичної України, як ті, що викопали жерело, з якого будуть кріпати себе довірем до себе наші нащадки так, як кріпимо ся нині ми згадкою на Конотоп і на Полтаву... Братні Українського Січового Стрілецтва сприяла доля.

Сприяла вона ще й тому, що сприяла українській справі ся держава, до котрої причаляли ми по століттях терпіння, бо сприяла українській справі й влада сеї держави, що розвинувши могутній прапор державної оборони перед ворожим наїдом, прихильним оком гляділа на розвинуте українського стрілецького прапора, йдучи на зустріч нестримному бажанню українського юнацтва, власне як добровольці, власне як Українці — воювати Москаля І із сторони найвищих представників сеї влади і її мілітарної сили стрінув Українських Січових Стрілців ряд знаменитих призначень, які гордістю наповняють кожне українське серце. — „Українці! в гордістю можете споглядати на свої найновіші героїські подвиги“ — каже ся в приказі дивізійного команданта ген. Фляйшмана після бою на Мазіці дня 29. цвітня і 1. мая — „гордим мусить бути кожний, що належить до Вашого корпусу; Ви повинні уважати себе самим добрим військом“... Похвала се, яку начальник командант армії архієпископ Фридрих розширив на всіх Українців, що бють ся на війні, підносячи на авдієнції, уділений послан К. Левницькому і Н. Василькові „незвичайну, так часто в боях випробовану хоробрість українських жовірів, молодечих стрільців і буковинських добровольців“.

Буковинських Українців мусіло стрінути окреме призначення. Бо українська Буковина аложила на вівтарі Вітчизни ще свою окрему жертву крові. Бо Гуцульський Леґіон, се побіч української стрілецької організації, другий овод інтензивної культури української патріотичної думки, яка посеред патріотичної ривалізації народів монархії в успіхом спробувала заслужити собі пальму першешства. Українські Січові Стрілці, се продукт вишкolenня національної думки; Гуцульський Леґіон — хапачий за серце продукт відрухового патріотизму українського населення. Обі українські воєнні креації, се ідейна цілість, се бездоганно переведений доказ української політичної зрілості і національної вартості, се два не літні з кріпці, а кріпші від літніх історичні пам'ятники української слави.

Др. Володимир Кушнір.

ІНВАЗІЯ В ЧЕРНІВЦЯХ.

Neue Freie Presse пише: В останніх часах розповсюджена була погослка, немовби російська військова управа відсунула була Румунам управу сучасного і радовецького повіту, як національно-румунські області. Після довірочних донесень — вісти сеї показує цілком неправдиві. Лише переговори провадять ся в тім напрямі.

Один полонений на Людовій Бабі російський солдат який через сім тижнів перебував в Чернівцях на військових вправах і з початком вересня пішов у поле, оповідає про жите і відносини в занятім ворогом столичнім місті Буковини, що слідує:

В Чернівцях панує цілковитий спокій, населення в осередку міста ніхто непокоїть, лише на передмістях і поза містом лучають ся неприємні випадки з російськими солдатами, але то нічого серйознішого. Російська військова управа змагає ся удержати порядок в місті.

По 7-мій годині вечером неміє ніхто показувати ся на улицах. Місто вечерами неосвітлене хоч заведе електричне функціонує. Помешкання звернені до улиц не сьміють бути освітлені. Рух електричних возів нормальний.

Російські купці прямо заливають місто, сьозу торгівницю товарами примістили побільший частини в околиці площі г. в. „Springbrunnplatz“. Родина офіцерів і урядників гнали помешкання поліцейськими збігцями, однак вияві повісталих уряджень до теп-р не дучив ся.

Позістали в Чернівцях можуть без перашки сходити ся що дини.

В хлібі і муці панує велика недостача, і ціни відповідно до того високі: kg пшеничної муки коштує 70 копійок, яйце 6 коп., kg цукру 1 рубель. Для біднішого населення, яке не може собі нігде заробити, уряджено кухні.

Поліційну службу повнять по більший частини поліційні з російської польщі. В касарнях вишколюють ся рекрутів, впрочім в місті є мало війська. Головні магазини находит ся на головній дворці і на стації „фолькстартену“, а стація літаків на толоці Горечі.

За редакцію відповідає: посол до ради держ. Николай Спиридов.

З каварень отворені лише каварни „Габсбург“ і „Кайзер“, які сильно навідувані. Помило того, що теперішні відносини далеко ліпші, як були підчас попередніх інвазій, однак населення не вагає ся опускати осередка міста, так що і міський город „Volksgarten“ був майже цілком пустий через цілі літні місяці.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ НА ВОЛИНІ.

Зазив до суспільности і учительства.

Книжки до науки в народних школах, як також до читання (для сільських бібліотек), прим. казки, повістки, річники „Дзвінка“ і т. п. просимо вислати просто на адресу: „Українська Шкільна Рада округна у Володимирі Величкмі, до рук бурмістра п. Г. Мартинця“.

Складки просимо присилати на адресу кредитового товариства „Дністер“ у Львові, ул. Руська ч. 20, число книж. вкл. 9888.

НОВИНКИ.

Цісарські іменни в Відні. Відень. (Ткб). Іменни Ціс.ря обходжено святочно в цілій монархії. В Відні, богато прикрашені хоругвами, відправлено в храм св. Стефана святочне богослуження, на яке прибули достойники двірські, державні й міські. В „Vrtivkirche“ було святочне військове богослуження. Цісар в 7 год. рано був на Службі Божій в замковій каплиці в Шенбруні в окруженні членів цісарської родини.

Цісарські іменни (ниже „Діло“) святкує ціла австро-угорська монархія. Відсвяткував їх також Львів, зокрема український Львів богослуженнями по церквах і обходами в школах. Між народами, які в сей день линуць думками до свого Монарха, особливе місце займає український нарід. Бо особлива його доля. Великий нарід, з історичною минульністю, цілі століття поневолені сусідами, тільки в тій частині, яка перед несповна півтора століттям зістала ся під скиптр Габсбургів, осягнув він бодей в обмежених розмірах змогу національного розвитку, — що особливо звязало його з Габсбурською монархією. І нині, в третім році війни, коли народи монархії в третє серед воєнного лихоліття обходять іменни свого Монарха, український нарід шле з глибини серця щирі бажання, щоби Монархови пошастило закінчити війну миром, який поможив би славу його і його Династії і привів умови як найповнішого мирного розвитку народам монархії, зокрема здійснен надії українського народу на красну будучність.

З приводу уродин Гінденбургів відбув ся у ціс.ря Вільгельма обід, на який одержали запрошене військові повновласники союзних держав, шеф адміральського штабу, шеф відділів генерального штабу. Цісар виголосив промову, в якій сказав: Дорогий полковий маршалку! В імени цілої армії висловлюю Вам мої найщиріші бажання з приводу нинішнього дня. Покликаючи довірем свого Найвишнього Вожда на провід генерального штабу, є Ви одаровані довірем німецького народу і — може се певне сказати — всіх союзних народів. Нехай Вам Бог дозволить довести сражну війну до побідного закінчення, яке має принести свободу нашим союзним народам, за яку боремо ся. Нехай Бог щастить Вашим підприємцям і береже Вас в здоров'ю! Підношу мою склянку за здоров'я І.Е. генерала полевого маршалка Гінденбурга! Гурра! — З приводу уродин Гінденбургів надав цісар ряд відзначень офіцерам генерального штабу.

Нове насильство проти Митрополита Шептицького. Як доносять „Русское Слово“, митрополита Шептицького на основі рішення Св. Синоду вивезено в Курск до Суздаля й ув'язнено в Спасо-евфимієвській монастирі. Сей монастир служить від давна за в'язницю для релігійних проступників.

Український комітет у Празі заложили українські виселенці з Буковини і Галичини. Почетними членами вибрано радників двору проф. д-ра Горбачевського і проф. д-ра Пулюя, головою посла Омеляна Поповича, заступником посла Євотія Пігуляка а членами директора Ісупенка, проф. д-ра Кордубу, д-р. Ватичського та інсп. Кукелку і Якубовича а дорадником інсп. Клима. Комітет займає ся всіма справами українських виселенців в Празі і в Чехах, звертати ся треба на адресу голови (Praha II, Dittrichova 24). Комітет старає ся тепер о укр. гімна. бурси в Празі і дає про інші школи для укр. дітей таї про заможги для наших виселенців. Крім того є ще під проводом гофрата д-ра Пулюя комітет для заможги шкільній дівчорі а під проводом інсп. Якубовича учительська організація. Наші виселенці сходять ся що неділі на розмови, ба вже аложили ся й гарний хор.

Буковинські уряди в Празі. Краєве правительство, краєва шкільна Рада, рахункові уряди і староства: Praha II, Trojická 1.

Бук. дирекція скарбу: Praha II, Trojická 2. Черновецький магістрат: Praha, Stara riebta Ritirska 18. Бук. поштова дирекція: Praha, Krenzherrengasse 14.

Дирекція дїб прав. рел. фонду: Praha II, Naplavni I. Бук. краєвий виділ: Praha, Dittrichova 24. Український комітет: Praha, Dittrichova 24.

Адреси: Буковинський комітет заможговий (Fürsorgekomitee für die Bukowinaer Flüchtlinge), Wien, IX, Schwarzschanerstrasse, 15 I/10.

Клуб українських послів в Буковині, Wien IV, Waaggasse 17.

Українська Загальна Рада, Wien VII, Josefstädterstrasse 43.

Український заможговий комітет, Wien VIII, Strozzi-gasse 32.

Українська культурна Рада, Wien VIII, Strozzi-gasse 32.

Гімназійні курси в українською мовою, Відень III, Radetzkystr. 2.

Іспитова комісія для учеників середніх і фахових шкіл утравістичних, Sophiengymnasium, Wien II, Zirkusgasse 48.

Посмертна згадка. Данило Харовик, надучитель у Корчівцях на Буковині, кадетахпрант при 22-ім полку красної оборони, помер дня 14. жовтня с. р. по тяжкій операції в Тешені. Тяжку, надзвичайно тяжку втрату понесла наша рідна Буковина як також і вся Україна в Покійнику. Покійний — гуцульська дитина в Підзахарича, віддав всі свої сили і здібности на услуги рідного краю і його імя стало голосним не лиш у наших рідних горах, але й на цілій Україні. Се молодий і могонадійний письменник, який найкрасше володів гуцульською мовою і найкрасше розумів гуцульську душу. Його оповідання в гуцульського життя, се перли в нашій літературі, що признав був Др. Франко в „Літер. Наук. Вістнику“. Як учитель, народний організатор і бесідник, був просто неперівинний. Розумів знаменито галузи гуцульської господарки і молочарства і невпинно працював коло їх піднесення між Гуцулами. Організував і провадив райфаїзенські каси, „Взаїмні Вигоди“, „Січа“, Читальні, словом брав участь у всіх проявах нашого національного життя. Крім сего всего брав живу участь у учительських організаціях, учительських конференціях і був гордицями нашого учительства. З вибухом війни віддав ся ще більше народній праці, організував гуцульських добровольців, підчас московської інвазії підтримував наших громадян словом і ділом на душі, а в кінці в році 1915 й сам пішов до армії боронити рідний край перед наступаючими. Брав участь у боях на італійським фронті і там похопила його тяжка хвороба, яка затнала його тепер до гробу. Осиротив жінку і двоє дітей. Кидаймо грудку рідної землі і хай та земля, для якої жив і вмер, буде йому пером а пам'ять про Него хай йде од рода в рід.

Примірні діла австрійського офіцера. У місяці постою при 7-ій армії є рїтмайстер граф Гардеґ, який своїми ділами заслужив собі на найбільшу вдяку нашого народу. Рїтмайстер граф Гардеґ ішов нашим людям через цілий час у Буковині, як також і нашим абігцям все на руку, помагав їм на кожнім кроці вдляти все раду і йому треба завдячити, що багато наших людей не впади жертвою ріжних лихварів і т. д. Як відомо, багато наших людей забрало зі собою худобу в Буковині і в загальнім замішанню тратили худобу майже за безцінь. Граф Гардеґ зняв ся дуже щиро сими людьми і йому одному треба завдячити, що вони не лишень не втратили худобу, але й дістали за неї від військового заряду добрі гроші. Часті такому офіцерові.

Відзначене Січового Стрілця. Старший віступ при Українських Січових Стрілцях Михайло Дутковський дістає велїзний хрест заслуги на стяжці хоробрости.

Московські рабуни. Москалі вробували в Чернівцях одну друкарню „Української Ради“ в той спосіб, що вивезли до Росії всі черенки, машини, друкарські прилади папір і т. д. Друкарня представляла білансову вартість поверх 120.000 К і є власністю „Селянської Каси“. Ся та московська благодать, якою чванять ся Москалі, щ несуть „славянським народам“, а тим самим і нам.

Турецькі приповідки. Чемний учить ся чемности від печеного. — Пес бреше а каравана йде далі. — Не одежа робить деревіна (попа). — Іж овоч і в питий ся за деревом. — Як твій воріг мурашкою, ба в нїм верблюда. — Не говори варягови про каміня, аб не кидав тобі у голову. — Через терпеливість робить с морвовий листок шовком. — Ёго мати цибуля, тато чесни — а він сам рожевий цукор. — Для люблячого Баїда не далеко. — Пан дому є гост, а слуги. — Як горять мо борода, старають ся другі запалити до неї свою лопьку. — Гніздо сліпої пташини буде Бог. — Хоч вони брати, та їх кишені не сестрами. — Верблюди двигає цукор а їсть терня.

Дешеві книжки на часі

можна набути в нашій Редакції.

Др. О. Назарук — Як називаєть ся наш рідний край і нарід Ціна 20 с.

Ш. Левенко — Чому ми хочимо самостійної України? Ціна 80 с.

В. Василенко — Світова війна. Ціна 40 с.

Др. А. Когут — Україна і московський імперіалїзм. Ціна 6 кор.

Др. М. Лозинський — Війна і польська політична думка. Ціна 1 к.

Др. М. Лозинський — Укр. пач. справа в творах М. Драгоманова. Ціна 1 кор.

Г. Бочковський — Поневолені народи Росії. Ціна 8 кор.

Друкарня І. В. Верная, Wien IX, Canisiusgasse 8—10.

„БУКОВИНА“

виходить 1. і 15. кожного місяця.

Редакція і Адміністрація:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion u. Administration:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
täl und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Штірк—Кербер.

Написав Николай Василько.

21-го жовтня міністерпрезидент граф Штірк упав жертвою морду. Сей морд, який був впливом численних і не особистих, але політичних вороговань, на які міністерпрезидент був наражений особливо протягом двох років війни, ніхто в Австрії не прийняв до відома без глибокого обурення і сердечного співчуття. Хто мав нагоду особисто ближше стояти до графа Штірка, той знає, а хто його урядову діяльність був у стані оцінити з далека, той відчуває се, що зброя убійника поцілила особистість, яка не заслужила на сей кінець! Я знав графа Штірка ще як товариша по послованню. Він належав в куріальнім парламенті до вірно-конституційної групи великої посілості. Читачі провідних віденських газет уважали сю партію ліберальнішою від партії консервативної великої посілості. Але хто добре розуміє австрійські партійні відносини, той знає докладно, що лишень відношене до національно настроєного німецького елемента було тим чинником, який ділив від себе обидві ці групи великої посілості, тай знає далі, що їх ділила можливо ще й маленька ріжниця що до інтензивності симпатизованя з клерикалами; але той знає також, що „вірно-конституційні“ власники замків є консервативно настроєні, що зрештою є само зрозуміле для великих земельних власників.

Ся благородна уміркованість, властива високо освіченим вельможам, знаходила свій вираз у викінчених що до форми і перенятих глибоким спеціально історичним знанням в промовах посла графа Штірка. Що я справедливо оцінюю його партію, доводить виголошена послом графом Штірком промова проти виборчої реформи до парламенту, перейнята найкрайнішим консерватизмом, яка здобула бурливе одобрєне його супартійників. Одного разу граф Штірк, ще яко посол, заняв становище що до нас Українців. З перекладів він знав Шевченка; як уважний слухач чув він промови тодішніх моїх українських послів-товаришів Коса і Яросевича, які були трохи за острі; одержав також інформації з відповідними коментарями від представників польської посілості і тому його консервативне переконанє було проти нашої програми на дальшу мету, яка йому видавала ся побудованою на революції, переворотах і т. д. Сьому дав він вираз у своїй промові, на яку я природно мусів відповісти. У сій відповіді, злегка кияючи, я подав у сумнів його відомости що до нашої справи і радив йому докладніше ознаймити ся з нею. Коли я потім стрів ся з ним у кулоарах парламенту, він сказав: „Я жалую, що дав вам причину до подражнення, але хоч я може бути в деяких річах і не є докладно поінформований, то одно знаю автентично: українська політика, українська наука і література могли би мати меншу дозу радикалізму!“

І сей консервативний, сильно відчужений від народніх мас вельможа, що боязко дивив ся на кождо еволюцію, мусів з початку як міністер освіти

а пізнійше як президент міністрів справедливо віднести ся до змагань нації, що переживала глибоку еволюцію, якою є власне наша нація, і дати раду з цілою масою нагромаджених проти нас упереджень. Поділ дієцезії в Буковині, основанє українського університету у Львові, поділ Галичини на дві адміністративні області, виборча реформа до галицького сойму, се були наші головні домаганя — все новації, які мусіли повалити істнуючі до тепер відносини, що почасти дійсно, а з дебільшого нібито то були загварантовані.

„Любий пане Васильку, всі Ваші аргументи прямо захоплюють, вони переконуючі і їх годі збити, але Ви забуваєте лишень про далекосяглість подібної зміни всього істнуючого.“ Така була звичайно відповідь графа Штірка, коли я часто після довгих представлень напирив на остаточне виконанє сих домагань, відповідь, яка й немогла бути инакшою в устах консерватиста старої школи!

Річи мусять дозріти, мусять бути приготовані поволи, мусять розвивати ся льогічно: такі були провідні думки графа Штірка, і лишень в однім одинокім випадку безпримірній витревалості нашого президента Левицького і моїм намовам, а не обструкції галицьких товаришів у парламенті, що лишила графа Штірка цілком байдужним, удало ся одну справу з довгого підготовчого періоду перевести в діло: справу виборчої реформи до галицького сойму.

Наш університет мусів бути з початку підготований переходовою стадією. В честь покійника треба тут сконстатувати, що виреблений з його порученя і предложений нам еялорат міністра Гусарека дійсно вже тепер дав би нам посіданє власного університету, якби в останній хвилі без відома президента міністрів не було зроблена проба зміни, що дала дешевий успіх проф. Кохессі, якого я дуже високо ціную за його незвичайну працюватість, а саме той успіх, що нібито завдяки його енергії, яка виявила ся лишень в не тактовности в приватнім мешканю міністра Гусарека, удало ся недопустити до приватя сього зміненого проекту, який в сій змінєній формі ніколи не був прийнятий Костем Левицьким, мною і Лагодинським — отже удало ся не допустити до зради нації!

В справі бажаного Українцями очищеня віденських центральних урядів від ворожих нам національно достойників (спільне міністерство фінансів, австрійське міністерство фінансів, найвищий рахунковий трибунал) і обсаження сих місць німецькими урядниками, де я був докладно поінформований про заміри графа Штірка, можу потвердити, що й ся справа також належала до „повільного приготованя“ до сповненя наших головних домагань.

Також і поділ буковинської дієцезії був перед війною „приготований“ графом Штірком — український генеральний вікарій, поступенне заведене рівности в консисторії мусів приготувати перехід до самостійної української дієцезії.

Сі сумніви, що до „евентуальних“ наслідків і ваги зміни всього дотеперішнього, які випливали з консервативного переконаня графа Штірка, стояли на перешкоді кождому, навіть найпотребнішому розвитку, кождому полагожденю навіть найпекучіших і найважніших державних справ — о скільки тут потрібне було швидке діланє. Але коли граф Штірк вже брав яку справу в область свого опрацьованя, то віч працював над нею витревалю, хоч і в повільнім темпі, але за те поважно і свідомо ціли. Через се всі наші домаганя в стадії приготованя далеко зайшли на перед, і сі приготованя на думку графа Штірка робили конечним остаточне полагоженє наших домагань; незчисленні конференції, які президент Левицький і я спільно із окрема протягом двох останніх років мали з міністерпрезидентом, наше невтомне напиранє і наші переконуючі аргументи настільки посунули наперед обробленє ріжних справ, що скрізь треба було лиш поставити останню точку.

Стільки про покійного президента міністрів. Кождий неупереджений може з повисшого бачити, що граф Штірк в кождім разі не був ворогом нашої нації. А навіть більше, з нашої сторони власне тепер треба зробити графови Штіркови признанє, що його консерватизм, спинаючи бажаний нам розвиток, спиняв рівночасно і ті змаганя иньших, змаганя, які ледви 14 днів після його смерти дали нам такий страшно пригноблюющий і несподіваний результат, що оповив найглубшим смутком цілу нашу націю. Великих успіхів, значного поступу доба Штірка не принесла нам, але граф Штірк також і не пошкодив нам. Що особливо високо треба оцінити і що виріжляє його від майже всіх його попередників, се його поважна основність, з якою він студював наші в кождім разі скомпліковані справи, яка дала йому змогу деякі з сих справ боронити з власного переконаня і зрозуміння, як се було з виборчою реформою до сойму.

Його наступник, п. Кербер кілька місяців перед своєю дімісією з уряду президента міністрів приглядав ся власними очима з балкону іменованого ним галицького намісника графа Потоцького — як виповідають, не без здивованих запитів про се до свого інтимного приятеля графа Потоцького — як у Львові поліціянти рубали шаблями український натовп.

Кілька днів пізнійше на двірці в Кіцмани я урочисто повитав його, депутація українських селян дякувала йому за основану там недавно перед тим українську гімназію, шкільна молодіж співала народній гимн і наші Січовики творили почесний шпалтр. В Чернівцях витали його українські товариства, бо він дав нам справедливого президента краю в особі принца Конрада Гогенльогє.

Протягом дванадцяти років від часу його тодішнього уступленя, спомини про сі епізоди з його тодішньої подорожи по Галичині й Буковині могли би вказати п. Керберови напрям, в яким треба би

поводити ся з українським народом і який здобув би йому серце сеї перлини з поміж австрійських націй в скромности її національних домагань і її традиційного привязання до цесаря й держави.

Моравський намісник Гейнольд, ставши міністром, у дуже важнім моменті, який одначе що до своєї ваги не може рівнати ся з теперішнім, потрапив цесарським письмом розчароване цілої української нації перемінити в повну довіря вдячність до горячо улюбленого цесаря; хоробрий український легіон, геройські Гуцули-добровольці, українські полки армії і краєвої оборони, які творять тепер головну масу незрушимої геройської заправи проти Італії, всі вони ще й досі носять в своїм серці многонадійні слова сього письма.

Пан Кербер протягом небогатих днів свого нового урядованя в кождім разі не виказав основности свого попередника і розважливости, яка конче потрібна при трактуваню нашої справи — він рішив проти нас! Консеквенції, які з сього випливають для українських провідників, я виложив в отсім листі до нашого президента Костя Левицького:

„Засноване свого часу Загальної Української Ради мало подвійну ціль: в порозуміню з правительством нашим і німецьким брати участь у приготуваннях до визволення наших українських братів з під московського ярма і на основі досвідів теперішньої війни промощувати дорогу до такого положення відносин українського народу в Австрії, яке забезпечувало би на будуче його розвиток і відповідало би як його традиційним почуванням до династії і монархії так і мілітарним інтересам осередних держав.

Виданий в порозуміню між обома монархами дня 5-го с. м. маніфест про сотворене польського королівства, який до нього влучає також великі області, що історично й в дійсности є українськими, який передбачує прилучене до нього дальших чисто українських губерній Росії, що тепер ще належать до області воєнних операцій союзних військ, а також цесарський рескрипт з дня 5-го с. м. на імя австрійського президента міністрів, який загарантованем автономії Галичини передає сій автономії будучність мільонів австрійських Українців, — все се робить діяльність нашої Загальної Ради цілком ілюзоричною: атже тут розходить ся о постанови монархів.

Наслідком сього мого незмінного переконання я поставив би на найближшій засіданю внесене на розв'язане сього тіла. Одначе сьому стоїть на перешкоді стан мого здоров'я, що знову дуже погіршив ся по одержаню згаданих публікацій, і тому я мушу обмежити ся на повідомленю Вас, Високоповажаний Пане Президенте і дорогий Приятелю, про мое виступлене з президії Загальної Ради і тим самим зложене відповідального становища, яке було поручене мені зі сторони правосильного представництва нації.

Як довго був промінь надії, що я працюю на користь Ради, я витримував на становищі, не вважаючи на всі труднощі і навіть на тілесні недомогання, — одначе тепер я маю непохитне переконане, що я і вся Загальна Рада є злишні.

Я виступаю з поміж Вас з тяжким і розбитим серцем і прошу сей лист зараз ласкаво подати до відома панам товаришам Національної Ради“.

В обороні селян.

Недавно принесли газети цікаву вістку, а іменно: півофіційно повідомляється, що ц. і к. командо Є. Ц. В. архикнязя Евгена видало на підставі дійсних припадків до підчинених жовнірів пересторогу перед безсовісними спекулянтами ґрунтовими, які всілякими обманствами стараються переконати селянство, що поле через війну втратило на вартости, і легким способом нахлоняють до продажу свого майна. Проти сеї брудної роботи ґешефтарської заповідається найстрогіші міри. Волякам маєть ся пояснити, що якраз через війну поле сильно пішло в гору і що не годить ся легкомишно збувати ся своєю гіркою працею набутого ґрунту. Всі лихварські спекуляції, які виявлять ся з листів жовнірів, подасть ся сейчас до відома суду і староства, до котрих ґрунт буде належати.

Разом зі спостереженнями, які поробило командо архикнязя Евгена у тій справі, видало і міністерство господарське до краєвих правительств розпорядок, в яким звертається увагу повітових властей на те, що задачею осібних комісій ґрунтових буде спротивляти ся рішучо продажі поля на підставі ґешефтарсько-лихварських спекуляцій.

В тій справі видало, як ми знаєм, того року міністерство осібний розпорядок, котрого вартість для наших селян ми обговорювали докладно в попереднім листку Штрифлера.

Однак прочитавши сей розпорядок команди і міністерства господарства, аж якось легше чоловікові на душі, бо відко з них дбаість наших правлячих кругів про долю селянства. Можнаб сказати, що такі зарядження вказують не лиш на дбаість про мужика, який становить підвалину нашої держави, але і на дбаість про державні інтереси взагалі. З сего розпорядку бє здорова засада управи нової сильної Австрії, котра хоче й може оборонити своїх горожан від всіляких темних замахів на его широке населене; в нїм виявляється і глибока мудрість державна і далекосяглість у перепроваджуваню законів і ріжнородних конечних реформ. Такими мірами широкі круги населеня порозуміють вітцівську печальність за їх долю. Здається, що нема ліпших способів, як оттак показати нашим ворогам нашу живучість.

Незломна принципиальність в адміністративних справах і таке саме незломне перепроваджене державних інтересів відучить наших посторонних противників числити на нашу слабість і робити собі на тій підставі на коніт нашої вітчизни всілякі брудні пляни.

Бож селянство якраз у сій війні показало ся найсильнішою підвалиною держави. Їму належить ся і глибока печальність.

Щож подало причину до виданя сего розказу команди? Очевидно реальні припадки. Видко із сего, що лихварі і під очами команди у найтіснішій області воєнній не залишають своєї обридливої роботи. І то проти кого? Проти тих наших горожан, котрі на поли слави наставляють кров за цесаря і вітчизну, а тим самим охороняють у своїм істнованю і житю і ті лихварські потвори!

Честь Високій команді за те, що серед таких тяжких боїв, які не дають волякови часу думати про щось иншого, як про свій обовязок воєнний, не спустила з очей елементарних інтересів околичної людности. Іn hoc signo vinces! Сим знаком побідимо! Най кождий з наших воєнків-героїв знає, що у нас знайдуть ся в той час, як батько і брат бють ся за вітчизну, мужі, що постоять ревно і неустрашимо за его інтереси і інтереси его родини!

З другого боку треба не забувати, що се не перша і не посідна проба тих темних духів! —

Доцільне перепроваджуване сих розпорядків повинно перейти в кров і кість кождому урядникови повітовому, який най знає, що хоронячи селянина перед грубим визиском, заразом хоронить глибоких державних інтересів. Деведеть ся нам прочитати ще нераз по газетах про ріжнородні замахы лихварів на маєток перебуваючих у поли жовнірів, покаже ся, як вони будуть старати ся оминати закон. Кілько то треба буде незломної енергії і доброї волі до перепровадження сего закона!

Однак скоро би удало ся довести до того, аби зникли лиш сего рода лихва ґрунтова, то тоді селянство буде переконане, що про него дбається щиро і неустрашимо, із великим довірем буде глядіти в свою будучність.

Т. Б.

Перегляд воєнних подій за посідні два тижні.

І знову минули два тижні лютых боїв. Вороги все ще не залишили свого заміру, щоби побідити нас і жертвують в тій цілі сотки тисяч своїх жовновнярів; однак до нині не вибороли вони нігде знатніших успіхів і мабуть так буде в будучности, ми перебули вже гірші часи і тому з спокоем і певною надією глядімо в будучність, аж наші противники прийдуть до переконання, що нас годі побідити і тоді прийде також і до чесного миру.

Найважніші події відбули ся в посіднім часі

в Добруджі

де наші союзники вибороли рішачу побіду, яка має великий вплив на воєнне положене взагалі. По здобутю кріпостей Сілістрії і Тутравану зближали ся наші союзники, Німці і Болгари, аж до сильно укріпленої лінії на полудне від залізничної лінії Чернавода—Констанца і гам задержали ся на якийсь час. Дня 19. жовтня довідуємо ся з звідомлення німецького ґенерального штабу, що в Добруджі зачали ся знову люті бої. Кілька днів опісля чуємо знову, що хоробрі німецькі, болгарські і турецькі війська вдарили на ворога з всею силою і вдерли ся місцями в його головне становище. Вороги боролися яквійсь час, та вкінці мусіли подати ся взад, думаючи мабуть, що зможуть здержати Німців і Болгарів в становищах положених далі на півночі і в такий спосіб оборонять залізничну лінію ведучу з Констанци до Чернаводи а відси на лівий беріг Дунаю. Та вони помилили ся якось в своїх обчисленнях, бо наші союзники не дали їм дихати і стали гонити за ворогами, які зачали відворот в безладі. В кілька днів опісля впала Констанца, одно з найзнатніших міст Румунії; воно лежить над Чорним морем, провадить велику торгівлю збіжем і т. д. і було найважнішою пристаню Румунії. Побідники знайшли тут багато нафти, маґазини з збіжем, багато кораблів, що воріг не мав часу забрати в час або знищити. Втрату сього міста відчують Румуни особливо болючо а й на наших ворогів зробила ся побіда велике вражінє. В два дні по упадку Констанци здобуто Чернаводу, не менше важне місто над Дунаєм. В протязі тих кількох днів полонили союзники разом 75 офіцерів, 6693 мужа, і здобули 1 прапор, 52 машинних карабінів, 12 гармат, 1 метавку мін і багато иншого воєнного матеріялу. З виборенем сеї посідної лінії ворога, яку він вибудував і укріпив ще в часі миру, зломано посідній опір Румунів і Росіян в Добруджі, вже почислені дні, котрі перебудуть вороги в давнім болгарським краю; Макензен далі, чи піде на Букарешт, чи далі на північ, се покаже нам будучність.

Ми можемо бути вдоволені сими дійсними здобутками; ми показуємо нашу силу на ділі а не так, як наші вороги, котрі все заповідають великі події, однак їх не виконують або які їм щораз не вдаються. Румунія втратила доси більше як половину свого війська а не виборола нічого; протівно мусить опирати ся з всею силою проти нашого удару; вже минув перший запал і розвіяли ся блудні надії на відірване частий краю з нашої дорогої батьківщини.

По прогнанню Румунів

з Семигороду

зачав ся наш наступ. В останнім часі прийшло в граничних горах а на деяких місцях вже на румунській землі до лютих боїв, які тривають далі ще й нині. Наші і німецькі війська вибороли в скажених боях вулканський просмик, далі вже на румунській землі важну місцевість Предеал; далі на півночі від Кронштату в горах Гердєнь аж по Дорна-Вагру в Буковині поступили союзні війська значно вперед і відсувають Румунів все далі на схід в їх край. У цих борбах зібрали союзники 33 офіцерів, 2256 мужа і здобули 3 гармати і 11 машинових карабінів. Даремні були всі їх зусилля, щоби розпучливими протиударами відзискати назад втрачену землю. Наші війська борять ся в снігах і серед лютих морозів і тому їх діла гідні найвищої похвали. Також і наші літаки не були бездільні, вони відвідували часто столицю Румунів, Букарешт і бомбардували його з успіхом. Так прийшла для Румунів заслужена кара за їх зраду; вони хотіли завоювати собі чужі краї думаючи збогатити ся легким коштом, та прийшло розчароване і вони бачуть, яку велику дурницю стріляли і що з нами не така легка справа, як се собі уявляли.

Дуже дивно якось заховують ся їх союзники, Росіяни. Таж бо Румуни покладали на Росію великі надії, числили на її поміч, а що бачимо в дійсності? Росія не то, щоб була в силі дати Румуні достаточну поміч, але вона й на своїм фронті не могла вже вести далі офензиви і в такий спосіб причинити ся посередню до злекшення румунського фронту. Що правда, Росіяни змагались від часу до більших наступів, які однак не представляють вже одностайного наступу, тільки є лиш частковими, котрими вони так сказатиб відшукують наш фронт, аби найти, де він найслабший, щоби потім кинути там свої сили і проломати його. Та вони всюди переконали ся, що наш залізний мур стоїть цілком неподатно, о який розібють собі голови.

В лісних Карпатах.

маємо зазначити деякі важні успіхи а то виборене Смотриця і кілька височин на сході від Дорна Вапум. Росіяни кинули зараз свіжі сили, щоби відірвати втрачені становища назад, однак їм се неощастило ся мимо пожертвування багатьох соток своїх жовнярів. На деяких інших місцях, як коло Кирлибаби і в пантирським просмику робили Росіяни даремні наступи, які не принесли їм ніяких здобутків, та зате багато даремних втрат.

Далі

на півночі Карпат

від Станиславова аж по околицю Бродів йшли від часу до часу люті бої, в котрих союзні війська задержали всі свої становища без вимку.

Над Нараївкою перейшли німецькі війська до наступу і прогнали Росіян цілком з західного берега ріки.

В Волині

відбули ся нові завзяті бої над Стоходом, і на заході від Луцка в околиці Затурців, Шельвова, Пуштоматів, Свинюхів, Стявки і Борохова. Воріг не

зискав ні пяди землі, всі становища остали в наших руках. Крім великих кровавих жертв втратили Росіяни разом більш як 60 офіцерів і понад 8000 мужа, яких 50 машинових карабінів і багато воєнного матеріалу. В останніх днях зачалась рухливіша діяльність Росіян і на півночі від Пинська; чи се означає вступ до більших підприємств, чи лиш звичайну демонстрацію, се покаже будучність. Питане велике, чи Росіяни зможуть ся на великий наступ ще сього року; вони мабуть будуть приготівляти нові армії для слідучої весни, аби відтак вдарити на нас знову, подібно як в червні сього літа, але чи прийде до того, се побачимо.

В останнім числі згадано якраз, що Італійці зачали великий наступ на фронті

в Побережю.

І дійсно вони згромадили на короткім куснику фронту великі маси військ (яких 16 дивізій, що числили коло 300.000 мужа), доставили багато артилерії від найменшого калібру до найтяжчих гармат і багато метавок мін. По вісімденнім як найсильнішим артилерійським приготівлю зачались 10. жовтня наступи піхоти, які тривали безнастанно до 14. жовтня. Прийшло до скажених боїв з близька, в котрих наші війська задержали верх; лише на однім місці, а то коло Нової Вас удало ся ворожій перемозі відсунути нас трохи взад. Впрочім розбились всі наступи з великими втратами ворога. Від 14. почавши ослабла діяльність ворога і віджила аж 28. с. м.; мабуть противник лагодить ся до нового наступу, до девятої битви над Сочею. Зараз по невдатнім наступі над Сочею зачалось острілюване наших становищ на горі Пасубію в Тиролю Італійці думали мабуть хибно, що ми забрали з відтам війська і що тим легше удасть ся їм відперти нас з тих становищ далі взад. Але і тут вони не мали щастя. Тирольські цісарські стрільці відперли всі свої становища. У боях з Італійцями брали значну участь також і наші літаки, які бомбардували з успіхом фабрики в Монфальконе і інші місцевості і наробили ворогові багато шкоди. Дуже терниста і далека дорога до Триєсту, який бажають собі так горячо зрадники.

Безперестанні бої вели ся далі на заході

Над Соммою.

Майже що дня гонять Французи і Англійці своїх жовнярів на неминучу погибель. Що день рують гармати з найбільшою силою, бо вороги конче хотять пробити там залізний німецький фронт; і хочай часом вдасть ся їм відсунути німецький фронт трохи взад, то те не змінє нічого на загальнім положенню і як наступ ворогів піде таким кроком вперед що й дотепер, то ще багато мільонів людей потрібно нашим ворогам, щоби вигнали Німців з зайнятих земель, не говорячи вже нічого про те, щоб вони були в стані, завоювати ще й німецькі краї, що так радоб бажали. Франція жертвує над Соммою свої найліпші сили; до чого то доведе, се покаже будучність. Перед кількома днями віджили знову боротьби коло Вердену. Французи вдарили тут нечаяно на німецькі становища і вибороли форт Думон, який Німці опорожнили вже передтим. Однак се не має для Французів ніякої великої користи, бо вони не в силі поступити далі вперед.

На Балкані

вели ся люті бої над Черною; Сербі, а в останнім часі також і Французи, роблять даремні наступи на фронт Німців і Болгарів; всі їх дотеперішні зусилля були даремні.

На фронті в Кавказі

не було в останніх двох тижнях ніяких замітних подій.

З діяльності по наших бараках.

Воєнні події на нашій рідній землі примусили багато наших людей покинути рідні оселі і шукати захисту на заході нашої держави. На Угорщині наші збігці не сміли оставати і всіх їх відсилали угорські влади до концентрації бараків до Угорського Градиша, звідки знов розділювано на сталій побут по інших бараках. Найбільше наших людей з Буковини знаходять ся в бараках у Оберголябруні, відтак Хоцені, Гімнді, а відтак у містах Відні, Празі, Берні і т. д. Наші селяни особливо прибули до барак голі, босі і голодні і своєю званою непорядністю не могли ніяк помочі собі у великій нещастю. Заходами посла Василька створено у Відні запомоговий комітет, про який ми вже писали, і з рамен віденського комітету припоручено нашим інтелігентам займатися долею збігців. З рамен комітету виїжджає до українських бараків посол Лукашевич і нотар Др. Ник. Дрогомирецький. Найбільше буває між збігцями Др. Дрогомирецький, який має досвід над бараками в Оберголябруні, Хоцені, а відтак буває і між збігцями в Празі і Берні. Посол Лукашевич буває так само по загдах бараках, а крім того звиджує ще й бараки в Гімнді та Вольфсбергу. Вся робота йде в порозумінню з послом Васильком, який й самий в разі надзвичайної потреби йде до бараків і полагоджує головні і загально важні справи.

Крім звичайних справ, як добре і тепле приміщення та добрий харч, постарав ся буковинський комітет для збігців о грошеві запомоги, убрания і т. д. Посол Василько постарав у центральнім правительстві, що по всіх бараках, де є більше число нашої дітвори, як у Оберголябруні і Хоцені, а відтак у Празі і Відні, отворено наші українські школи, настановлено наших учителів і священиків, а звідки настановлено наших людей за урядників і т. п. З рамен видійших людей у північних названих бараках і місцевостях вибрано місцеві комітети, які в порозумінню з загданими делегатами і з буковинським запомоговим комітетом уділяють на місці збігцям запомоги, старають ся о убрание та йдуть збігцям радою і добрим словом у поміч. Словом, наші люди старають ся всіма силами о поліпшене неважкої долі наших збігців. Ся щира робота наших провідних людей стало дуже корисною для вешаєх жертв війни і вгєрла неодну слезу цих нещасних бідаків на чужині.

Комітет помочи для української шкільної молодіжи в Празі.

В Празі 26. жовтня 1916.

Для шкільної молодіжи наших виселенців з Галичини і Буковини, що перед воєнною хуртовиною по волі або неволі схоронились в чеській Празі, заложено в середині міста, на Гофенштоковій вулиці, семінарійні курси і дві школи народні, одну в Нуслях, а другу в Бжезнові. Наука почалась у свою пору, але на жаль велика біднота між дітьми, а тут вже настала студінь та й зима недалеко. Поміч була дуже потрібна.

Як вже було недавно оповіщено, завязав ся в Празі за старанем радника двору дра Івана Пулюя комітет, що поклав собі за ціль, нести поміч покищо шкільній молодіжи, а коли на те сили і гроша стане, то комітет буде ще й опікуватись дітворою, що по бараках з голоду і холоду примирає.

Комітет розпочав вже свою добродійну працю. Під проводом радника двору Пулюя трудять ся в комітеті окрім його добросердної дружини ще наші: В. Ушакевич, О. Ріппель, М. Щербанович, Н. Ластовецька, О. Горбачівська і Ір. Ясінчук і панове: В. Витвицький, др. Кордуба, М. Альбота, П. Самотерський, Др. Пулюй і Н. Ісєпенко.

Щоби придбати потрібний фонд, відкликнув ся радник двору Пулюй до своїх приятелів і знайомих з просьбою о поміч. В своїм відозві в деньнику „Bohemia“ і в приватних листах звернув він увагу на ті великі жертви крові і добра, які передо всім український нарід в Галичині, Буковині і на Волині принести мусів в обороні цілої держави,

спільної вітчизни нашої. Ті слова потрапили до серця німецьких приятелів нашого народу. Наспіли щедрі дари на добродійну ціль і комітет вже займається закупом теплої одяги і обуви, щоби обезпечити дитвору від студентів. Комітет дає також за-помоги старшій молодіжці.

НОВИНКИ.

Відзначене буковинського краєвого президента. Зазнамениті діла під час війни надав Цісар буковинському краєвому президентови графови Меранови воєнну декорацію до великого хреста ордеру Франца-Йосифа.

Особисті вісті. Здоров'я п. посла Василька покращало вже оскільки що правдоподібно незабаром опустить санаторію. За порадою лікарів вдасться послати Василька правдоподібно на відпустку для відпочинку в одну з нейтральних держав, щоб під час сего побуту і спокон цільовито виждувати. В санаторії, як звісно, полагодував посла Василька даліше кореспонденцію і протого не міг через навал праці прийти до себе. Просить ся для того всіх Буковинців, щоби від тепер не висилали до посла Василька ніяких письменних просьб, бо вони через його неприсутність й так не будуть полаго-джені.

Молибень за здоров'я посла Василька. Віденські жиди дільниці Йосифштагу в темплі Найдегера вілправили дня 7. с. м. молибень за здоров'я посла Миколи Василька, чим дали доказ не лишень пошани до великого буковинського провідника, але також доказали й свою людяність зглядом нашого дорогого земляка.

Особисті вісті. Наш земляк п. Др. Лев Ех, староста в кімнати приділений до галицького намісництва тепер у Бялій.

Курси для українських гімназистів у Відні. Міністерство внутрішніх справ дозволило отворити у Відні особні курси для українських гімназистів з Буковини, що поклали в наслідок ворожої інвазії рідний край. В курсах учити муть під проводом директора дра Артимовича професори-Українці з Буковини. Звергаємо на се увагу професорів і учеників, щоби аголошували ся писемно у директора під адресою (Wien IV, Seisgasse 14/11). і ждати на покликане дирекції, котре наступить зараз, скоро тільки буде назначений будинок шкільний і отворена бурса, в якій ученики найдуть приміщеня, харч, одяг і шкільні книжки. Скоро найде ся відповідне число учеників, що хотіли би вчати до підготовного курсу, буде і він отворений. Так само можуть зголошуватися і бувші учениці українських гімназій з Буковини. Однак всі мусять ждати на покликане дирекції, яка їм вишле завазок легітимізації на безплатну їзду залізницею до Відня. Разом із зголошенням до гімназії треба прислати і просьбу о приняті до бурси, зазначуючи в ній місцевість в якій родичі ученика пробували перед виїздом з Буковини і де тепер перебувають, стан і побори батька та якую побирають запоного воєнну. Долучити б, оскільки є під рукою, метрики і послідні свідчення ученика. — Сі курси поведати заходою укр. комітету в Празі, якого відпоручник др. Кордуба спасає учеників тут, у Відні, Холці, Оберголябруні і Кірхбергу, а його голова посол Попович разом із засланком голови бук. зап. м. комітету др. Дрогомирцьким і гім. директором др. Артимовичем довершили справу у Відні, де найшли скорі і прихильне рішене у секційного радника мін. внутр. справ, дра Маркета і в голов. п. н. р. залож. комітету дра Шварц-Гілера та й його шкільного референта дра Зегіля, завдяки впливови нашого невтомного опікуна бук. виселенців, посла Василька.

З канцелярії Укр. Запomoгoвoгo комітету у Відні. До запomoгoвoгo комітету для Українських збігців в Галичині і Буковині у Відні звертає ся багато людей з самих сих країв о поміч. Однак сей комітет, як вже й з його назви виходить, є призначений для збігців, значить для тих, що в наслідок російської інвазії змушені були утікати зі свого краю, та не можуть ще до нього вертати. Комітет також не має можности тисячам потребуючих давати поміч. Справдішні збігці, котрі перебувають в західних краях Австрії, не в бараках і не колоніях, можуть тільки тоді дістати яку підмугу, коли викажуть докладно, конечну їм потребу і предложать або посвідку місцевого зап. комітету або знаних нашому комітету людей.

Де діла ся евакуована буковинська худоба? Як звісно, зарядило буковинське правительство при послідній евакуації Буковини також і евакуацію худоби. Багато тисяч худоби вивезли наші селяни з Буковини і дзяка частини тої худоби находять ся тепер у Гіміді. Вольфсбергу, Кірхбергу і Шенфельді. Ближні відомости про се подімо в слідуєчій числі нашої газети.

Збірна для бідної учениці. Проф. гімн. п. Лев Рудницький зібрав для бідної учениці п. н. М. К. 8, а то: Др. Артимович К 2, проф. Кмідинович К 1, Др. В. Бридзан К 2, проф. Іл. Федорович К 1, дир. Неделко К 2.

Жертви для Українських Січових Стрільців. Українські збігці в бараках у Холці зложили між собою К 51:84 як доказ своєї любови для наших славних і хоробрих Січових Стрільців і передали сю суму управі барака, а ся знов переслала гроші на руки посла Василька на призначену ціль. Коли подумало, під якими тяжкими умовами приходять ся жити нашим збігцям, то дійсно треба подивляти патріотичність наших людей, їх стійність у вірі на нашу перемогу і їх велику любов до нашого святого діла — наших Стрільців. Далеко від рідного дому, не маючи й самі відповідних сум до життя, відбирають люди собі просто від уст і дають жертви на Стрільців. Се потраплять лишень люди, які розуміють сей великий час! Честь їм за се!

Відзначення. Його Високість архикнязь Франц Сальватор відзначив нашого земляка Василя Дарійчука з Садагори, почесним знаком „Червоного Хреста“ II. класи.

Відзначення. Его п. і к. Високість архикнязь Фридрих відзначив при буковинським полку віхою краєвої оборони 22. велізним хрестом заслуги з короною на стяжній хоробрости рахункового підпоручника І. князя Сидора Терлецького (підчас мара артиста львівського укр. театру.)

Відзначення нашого земляка. Іван Логот з Борги на Угорщині приділений до українського відділу гірських провідників при німецькій армії зібрав відзначений баварським військовим хрестом з мечами. Логот є родом з Путилової на Буковині, має тепер 68 літ, та мешкає від молодих літ у Угорщині.

Вісті від полонених. Микола Мигайлюк, проф. гімн. у Кішмані находить ся тепер у рас. полоні і просить знайомих писати до него на адресу: Offiziersgefangenenlager in Kazalinsk, Turkestan, Russland.

Шукають знайомих. Хто знає, де находить ся посол до сейму Тодор Левацький, родом з Черторів на Буковині, зволить подати се на адресу: Михайло Левацький, Zugsf., k. k. Bukowinaer Freiwilligenbaon. Feldpost 371.

Хто знає, де пробує Михайло Топала, уч. гімн. родом з Вовчинців на Буковині, як також Осипа Волошина з Черновців, зволить донести на адресу: Іван Викрчак, Einj. Freiw., Lir 19, I. Ersk. in Hohenstadt (Mähren).

Шукають рідні. Хто знає де находить ся моя сестра Домна Танасійчук з моїми дітьми Домною, Марією і Василіною родом з Погорилівки зволить донести на адресу: Грицько Панчук, нач. гром. тепер у бараках у Оберголябруні.

Хто знає де находить ся моя жена Юстина Кузь з двома дітьми з Українського Валилова на Буковині, зволить донести на адресу: Дмитро Кузь, капраль, k. u. k. Gendarmeriestreikkommando der 3-ten Armee, Feldpost 229.

Наради над відомою підвисшена податків і належитостий для Галичини і Буковини. Ці-арським розпорядком з дня 30. XI 1915 В. а. д. Ч. 358 підвисшено податки для Галичини і Буковини і тепер власне відбувають ся в сій справі наради, а то щоб сю справу відложити на пізніше. Річ цілком арозуміла, що через російську інвазію ми найбільше збідніли і хоч як хочеть ся нам прийти державі в поміч, ми його хвилює зробити не можемо. Наше становище в сій справі таке, що всі ті, які під час війни збогатіли, мусять силою бути примушені до плачення більших податків. З Українців беруть участь в нарадах посол А. Лукашевич і дир. Л. Кульчицький.

Буковинські уряди в Празі. Краєве правительство, краєва шкільна Рада, рахункові уряди і староства: Praha II, Trojicka 1.

Бук. дирекція скаргу: Praha II, Trojicka 2.

Черновецький магістрат: Praha, Stara riehta Ritriska 18.

Бук. поштова дирекція: Praha, Krenzherengasse 14.

Дирекція дібр прав. рел. фонду: Praha II, Naplavni 1.

Бук. краєвий виділ: Praha, Dittrichova 24.

Український комітет: Praha, Dittrichova 24.

Адреси:

Буковинський комітет запomoгoвoгo (Fürsorgekomitee für die Bukowinaer Flüchtlinge), Wien, IX, Schwarzschanierstrasse, 15 I/10.

Клуб українських послів з Буковини, Wien IV, Waaggasse 17.

Українська Загальна Рада, Wien VIII, Josefstadtstrasse 43.

Український запomoгoвoгo комітет, Wien VIII, Strozzigasse 32.

Українська культурна Рада, Wien VIII, Strozzigasse 32.

Гімназійні курси з українською мовою, Відень III, Radetzkystr. 2.

Іспитова комісія для учеників середніх і фахових шкіл утравістичних, Sophiengymnasium, Wien II, Zirkusgasse 48.

Збірна стаяця Укр. Січових Стрільців, Wien, VIII, Langegasse 36.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

БОРБА ЗА ЧОБІТ.

(З життя болгарських жовнірів.)

Якраз борба змагаєть ся, зближуєть ся, а Фельдфебель Бошід Руссев мусить скинути чобіт з лівої ноги. Щось его тисне, прямо вірає ся щось в ногу; може там каміньчик або вадерта швірочка, у всякім разі далі вже не до витривку.

„Що ти робиш? — дивують ся жовніри.
„Таж Серби штурмують!“
„Та позай штурмують! Я й крока більше не можу зробити.“

Він стягає високий югтовий чобіт і ковтає в землю. Нема там жадного каміньчика, лиш швірочки невпорядку. „Скоро, скоро, ми мусимо назад.“ — кличуть жовніри, — „тебе зловлять, скоро!“

Воріг тут сидишійший, его артилерія прямо розриває кождей кланік землі дококола — відділ мусить відтягнути ся на довгий горбок, що простягаєть ся позаді щих. Руссев немає вже навіть часу чобіт натягнути. Кулі дококола свистуть, одна прошибає ему руку, в хвили, як він посагає за чобітом. Він опускає его. Фельдфебель лишаєть ся при своїй компанії. Чобіт лишаєть ся на горбачку.

За горбком очікують вони підмоги. В коротці і приходять одна компанія.

Ворожий ворог страшний. Майже всі офіцери полягли або ранені. Тож Руссев мусить перебрати команду.

„Чи бачите чобіт? Він ще там стоїть.“
„Деж там? там нічого невидко. Там Серби а не чобіт. Сховай ліпше голову, се буде мудріше.“ — повістує жовнір.

„Дурень! Чобіт є там, а его цілком добре виджу. Ах, мої друзи, скорше бя валів я праву руку страши. Таких чобіт нема в цілому світі більше: м'які, податливі, а до того і крапельки води не пропущать, хоч бис і цілісний день стоєв у мочарах. А т. пер. осав ся мені ще лиш один і я мущу як горбчик стрібаю!“

Фельдфебель поринає в думках: чи не можнаб зробити проти-наступ? Обсадити знову горбок? Чобіт скоро натягнути? — А тоді най станеть ся божя воля.

Стає перед компанією. Дуже маленька вона, Сербів далеко більше. Но, та се дурнаца, Болгари на то привикли.

Звергаєть ся до жовнірів:

„Братя!“ — тут камельнує, бо так все робив унашній командант компанії, най з Богом спочиває! — „Як бачите, горбок попав ся у ворожі руки, де ми були і де також —“ (тут мусів знову закашлати, бо власнво хотів скаати „де також і мій чобіт стоїть.“) — де також і честь нашої компанії лашла ся. Чиж маємо уступати? Ми, Болгари? Гей-же з Богом в перед! Коли і ви так думаєте, як і я, то мусимо Сербів прогнати і заняти стару позицію. Гейда! В імя Воже! Байонет на кріс! Наступ! В перед!“

Жовнірам все одно на якім вони горбку находить ся, на сім чи на тім. Але як фельдфебель думає, що той горбок ліпший: то чоку-би не адобути? Затуркотіли кріси, байонети блиснули на сніці. Руссев витягає шаблю, стару, покриналеу шаблю, яку ще его батькові перед роками подарував якийсь козак — біжить на чолі компанії. Его очі шукають за місцем де линав ся чобіт.

„Як яка его свиня забрала, то буде гнати ся за нею цілою Альбанією, але свій ютівець мущу назад мати“, — бурмотів про себе.

Наглим наступом Болгар Серби занепокоїли ся. Болгарська „Сура“ та „на байонет“ звучать то не цілком приємно. Недога надумуючи ся опускають горбок в скорій утечі. Руссев усяда перший. Без духу влітає та затриує ся на занятім горбачку. Его чобіт стоїть ненарушений коло тіла убитого крехезного Серба. З утіки забило ся ему серце. Скоро его натягає.

„А тепер, брати, можемо потоваришити Сербам кавальчик д-роги до дому. Я вже маю чобіт — вожу бічи.“

І знову він перший. В кількох мінутах перебігає компанія вузку долину і обсаджує розлогий горбок, за яким розвалуло ся місто. Серби відтягають в дикій утечі.

А як дивизійний генерал причалив Руссеву хрест заслуги за хоробрість, дивить ся він цілий змішаний на лівий чобіт і бурмоче:

„Б-з тебе не дістає би я хреста. Ти его заслужив!“

Ніхто не розумів, що се має значити.

Переклав М. Атаманюк.

Дешеві книжки на часі

можна набути в нашій Редакції.

- Др. О. Назарун — Як називаєть ся наш рідний край і нарід. Ціна 20 с.
Ш. Левенко — Чому ми хочемо самостійної України? Ціна 80 с.
В. Василенко — Світова війна. Ціна 40 с.
Др. А. Ногут — Україна і московський імперіалізм. Ціна 6 кор.
Др. М. Лозинський — Війна і польська політична думка. Ціна 1 кор.
Др. М. Лозинський — Укр. нар. справа в творах М. Драгоманова. Ціна 1 кор.
Г. Бочковський — Поневолені народи Росії. Ціна 8 кор.

Друкарня І. В. Верная, пай IX. Canisiusgasse 8—10.

За редакцію відповідає: посол до ради держ. Николай Синица.

„БУКОВИНА“

виходить 1. і 15. кожного місяця.

Редакція і Адміністрація:

VIII. Albertgasse 5,
Tür 13.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.

Redaktion u. Administration:

VIII. Albertgasse 5,
Tür 13versendet an die unbemittelte
Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
täl und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

† ЦІСАР ФРАНЦ ЙОСИФ І.

Помер Цісар, і миттю рознесла ся сумна вість по всіх закутинах його держави. І полине вона через найжені багнетами стрілецькі окопи до нашої рідної Буковини, де українські „Тирольці Сходу“ поминати будуть пам'ят'ю улюбленого Монарха під заздрим оком московського наїздника.

Помер Цісар-миролюбець, що за часів батьків і дідів сучасного покоління вступив на престіл серед заверюхи, та через весь час свого майже сімдесятилітнього пановання своїм найвищим бажанням уважав удержане мира, сего найвишого добра горожан, на жаль приневолений при кінці свого многострадного життя бути свідком світової заверюхи — не діждавши ся її кінця.

Помер Цісар-патріарх, сеніор поміж володарями світа, що правив державою через протяг часу, довший як вік жити девяти десятих людського роду, оточений помічниками з посеред синів і вників своїх однолітців, та до останніх хвиль життя двигаючи тягар свого великанського завдання, до останньої хвилі впертої понимання і сповнювання своїх обов'язків як найперший, але притім і найбільш роботящий урядник своєї держави.

Історія пановання цісаря Франца Йосифа І., се не писана ще многотомова книга. Хто її писати-ме, той своїм духовим зором мусить завернути у чужий для нашого покоління світ, у сей малодоступний для нашого зрозуміння час сей давньої Австрії, коли селянин стогнав під ярмом панщини, коли дідич був йому судією і старостою, коли зелізняки і телеграф були ще рідким предметом подиву. Був се час, коли не істнувала ще добра частина теперішніх європейських держав, не було ні теперішнього цісарства Німеччини, ні королівства Італії, ні Румунії ні Болгарії, а наша Буковина, приналежна тоді ще до Галичини як черновецький округ, прилягала границями до великої турецької держави. Рік вступлення цісаря Франца Йосифа І. на престіл був роком революції і знесення панщини його посередником на цісарському престолі, був роком, в котрім стрепенулась була до мету перша ластівка австрійської конституції, але був він також роком, в яким в історії Габсбурзької династії нестерпими буквами записало ся ім'я найвірнішого для династії українського народу, охрещеного матір'ю покійного цісаря іменем „Тирольців Сходу“. Тим памятим сорок восьмим роком, в котрім Австрійці послали своїх заступників на загальнонімецький сойм у Франкфурті, розпочав ся був сей памятний перший період пановання цісаря Франца Йосифа І., повний далекосяглих подій на полі заграничної і внутрішньої політики монархії, котра, не поділена в той час на теперішні дві держави, австрійське цісарство і угорське королівство, що йно по довгих заходах і зусиллях одержала аж в році заведення конституції (1867) сей вигляд, який має тепер.

Трудно вдумати ся без глибоких історичних студій в секрет штуки правління покійного цісаря, що через близько сім десятків літ зміло правив державним кораблем, в який не переставали вдаряти бурливі хвилі клопотів заграничної і внутрішньої політики, а який невтомимий монарх привів у безпечну пристань, укріплений з вні і з нутра так, що з гідним подиву завзятем ставить сьогодні чоло неістовеним ворожим замахам. І коли ми сьогодні є свідками гармонійного співділення всіх складових частин многоязичної монархії, коли подивляємо прояви австрійського патріотизму серед всіх народів держави, то заслуга се в першій і найголовнішій мірі покійного Монарха, під котрою кермою Австрія здобула собі славу одинокої більшої європейської держави, яка з успіхом вступила на дорогу національного марення, яка підвалиною свого існування і розвитку поставила принципи національної рівноправності. Дарма, що принципи сей не переведений без решти, що його рішучому переведенню в життя

протиділяли не раз сили, які доривали ся не раз до підвалин самого існування держави і які не раз нівечили найкращі наміри. Нехай що пригадаємо хочби лише факти недоведених до кінця плянів поділу Галичини, яких належне освітлене в зв'язку з тим, які сили перли за тим, а які проти того, дасть нам що йно будучий історик. Але на які труднощі й не натрапляли не раз Українці в напрямі свого розвитку, що історія життя Українців за час пановання цісаря Франца Йосифа І., якого жите як приватного чоловіка, але й як володаря, також не було встелене рожами, велить нам встановити се замітне спостереження, що рік вступлення цісаря Франца Йосифа І. на престол застав Українців в пеленках національно-культурного розвитку, а рік його смерті оставляє їх не лиш скріплених в культурну силу, але й як не мало важний політичний чинник. Пригадаймо хочби справу виборчої реформи до віденського парламенту й її історію, історію сей реформи, залуманої спершу не для Австрії, а для Угорщини. Пригадаймо, що коли переможні противники сей реформи її на Угорщині привели до упадку і коли противна такій реформі більшість австрійського парламенту ладилась проти неї оруже, цісар Франц Йосиф був тим, що своїм особистим авторитетом допоміг виборчій реформі в Австрії до побіди. Дарма, що не встоїла супроти безлічі завзяток противників прихильний й для галицьких Українців проект бар. Гавча, який найшов був власне признане у пок. Цісаря.

Які й не були переходи гнобленого століттями українського народу, то річ певна, що ся частина сего народу — яка знайшовши захист у Габсбурзькій монархії, де дякуючи засадам її правління могла серед невзгод плекати свою культуру і політичну силу — вступила була дякуючи виборчій реформі і зростаючому зрозумінню для української справи на повну надій дорогу свого розвитку. Оправдували ся надії передовсім й вискази самого пок. Монарха супроти українських членів делегацій, а посланіє Цісаря з року 1912 в справі українського університету викликало була небувале одушевлення серед Українців не сей і той бік кордону. Ті надії українського народу тільки збільшились в десятеро теперішня війна, яка велить Українцям йти ряд за рядом з одушевленим боротися за справу свою і держави та її династії. І нехай що наші національні противники далі кують проти нас свої відомі пляни і нехай що ті їх затії велить нам з незменшеною бачністю слідити за ними і їх відпирати, — ми сумуючи над домовиною сідоголового Монарха складаємо обіт: з незменшеним завзятем боронити достойної Габсбурзької Династії, боронити границі Габсбурзької монархії і австрійської держави і злучених з нею кріпкою династичною зв'язкою українських земель.

Та сі глибокі почування поглиблюють ся ще окремо у нас, буковинських Українців, котрі над домовиною покійного Монарха potwierджують не лиш сі загальні благодати, які їх країни і народи дали приналежність до австрійської держави і основні закони її правління, але передовсім признають ся до глибокої вдячності супроти пок. Монарха, котрий нашому країні і народови дав стільки доказів своєї монаршої любові. Дякуючи сьому буковинські Українці, котрі хоч куди пізніше вступили на дорогу національного відродження, як їх галицькі брати, змогли доси перевести в великій мірі діло національної еманципації свого народу як рівнорядного краєвого чинника і з гордістю несуть на собі обов'язок держання сторожі інтересів держави, які є їх інтересами, на її найдавнішій кінці.

І коли вістка про смерть улюбленого Монарха продерла ся вже поза стрілецькі окопи, то смутком вкриває ся придавлена наїздом двох ворогів буковинська земля українська, сумувати-ме український нарід.

ДО МОЇХ НАРОДІВ!

Глибоко зворушений і тронутий стою Я з Моїм домом і стоять Мої вірні Народи над домовиною благородного Володаря, в Якого руках майже сімдесятилітє спочивала доля Монархії.

Ласка Всевишнього, що поклікала Його на престіл у вчасних молодечих літах, наділила Його також і силою, що непохитно і не даючись зломити і найтяжшим людським терпінням, аж до пізнього старечого віку, жив тільки для тих обов'язків, які здавав на Нього Його високий Володарський уряд і горяча любов для Своїх Народів.

Його мудрість, оглядність і батьківська печальність зготовили тривкі основи для мирного пожити і свободного розвитку та з тяжких невгод і небезпек, серед лихоліть і ясних днів, вивела Австро-Угорщину в довгий і благословенний добі мира на ту вижину могутості, на якій сьогодні наша Вітчизна поруч вірних союзників бере ся з успіхом навкруги проти ворогів.

Слід тепер продовжати Його діло і довести до кінця.

У вельми бурливий час Я вступаю на почечний Престіл Моїх Предків, який лишає Мені Мій пресвітлий Стрий у рівно блискучім сяєві.

Ціль ще не досягнена, ще не зломана лютя ворогів, які думають, що они в силі безнастанним наступом перемочи, ба і розторозити Мою Монархію та її Союзників.

Я чую ся однодушним з Моїми народами в тій неугнутій постанові, аби побідно устояти ся в борбі, поки не добудемо мира, що забезпечить існування Моєї Монархії та запоручить тривкі підвалини для її безвпинного розвитку.

В непохитнім довірю уноваю на те, що Моя хоробра оружна сила, оперта на любови Вітчизни у Моїх Народів аж до саможертви та у вірнім побратимстві оружа зі союзними військами відбивати ме й далі всі наступи ворогів при ласкавій помочі Господа і доведе до побідного покінчення війни.

Так само незрушимо Мое довіре в тім, що Моя Монархія, котрої могутість основана на запевненій здавен-давня, а лихолітем і небезпекою ново скріпленій, нерозлучній спільності долі обох її держав, — виїде з тої війни засталею і скріпить ся в нутрі й на внї; що Мої Народи, котрі, — переняті гадкою суцільної єдності і глибокою любовю Вітчизни, лучать ся сьогодні в одно з рішучістю, готові на жертви, аби відперти внїшніх ворогів, — що змагати муть посподу і до діла мирної обнови і воскресення, аби обі держави Монархії з прилученими краями Босни і Герцеговини двинути до внутрішнього розвіту, гаразду і скріплення.

Молю ласки Всевишнього і благословення для Мене, Мого Дому і для Моїх улюблених Народів і складаю перед Всемогучим обіт, що вірно управляти му добром, яке лишили Мені Мої Предки.

Бажаю вчинити все, аби як найскорше усмирити недолю і жертви війни, а повернути Моїм народам горячо бажані благодати мира, скоро тільки дозволять се: честь нашого оружа, умовини життя Моїх держав та їх вірних союзників і завзятість наших ворогів.

Для Моїх Народів хочу бути справедливим і люблячим Володарем. Бажаю зберігати строго їх конституційні свободи і всякі інші права і старанно беречи для всіх рівності перед правом. Моїм невсипучим змаганням буде: двинути моральне і духове добро Моїх Народів, хоронити свободу і лад в Моїх державах і забезпечити для всіх заробкуєчих членів суспільства овочі чесного труду.

В многоцінній спадщині Мого Предка унаслідкую ту привязаність і щире довіре, що вяже взаємно Народ і Корону. Сей заповіт нехай додасть Мені сили, сповняти обов'язки Мого високого і важкого уряду Володаря.

Перенятий вірою в незнищиму силу Австро-Угорщини і чуючи щирю любов до Моїх Народів, бажаю посвятити Мое життя і цілу Мою силу сій високій задачі.

Карло в. р.

Цісар Карло І.

З хвилию, коли Нестор між Монархами Європи Цісар Франц Йосиф І. замкнув очі, перейшов тягар володарських обов'язків на молодого наслідника. Наймолодший монарх Європи, цісар Австрії, прийняв імя Карла І. Недавно ще побідний генерал західного а відтак східного фронту — сьогодні Найвищий Пан всеї армії держави. Як і Його Стрий, так і Він обняв керму держави в пору воєнних заверух. Тоді мало ся до діла тільки з одним ворогом, сьогодні кругом загрозили її вороги. Тому-ж очі народів Австро-Угорщини звернені на нового володаря. Мільони сердець линуць до Нього, а щирий і глибокий жаль за вельми шанованим і горячо любленим старим цісарем не передшаджає нам виявити свою радість на згадку імени Карло І. Стоїмо в третім році війни і є свідками найбільшого потрясення, якого колинебудь зазнала Європа. Відбувають ся незвичайні світові події під час того, як на високім престолі Габсбургів доконуєть ся зміна. Непримиримі скриті вороги підняли своє оруже проти тої держави, яка наслідком свого географічного положення, своєї старої культури і відрізняючих її від інших народів способностей своєї династії, зєднати найрізноманітніші племена й народи — носить назву серця Ев-

ропи. В благородній особі нашого нового Монарха святкує отсе серце Європи своє відроджене. Всюди, де живе любов і одушевлене для слушної справи батьківщини, будить ся нове життя, нові надії. Горожанин, що стоїть під величезним тягаром війни, жовнір, що в люту зиму наражує своє життя в окопах, урядник, якого відвічалість і обов'язки подвоїли ся — всі ці чинники державного життя набірають в душі нової сили на згадку про молодого Цісаря. Ніхто не почувает ся за старим, ніхто не є настільки знеохочений гіркими досвідами, що не хотів — би бути роботящим свідком нової історичної доби, яка вяже ся з іменем Карла І. Всі народи Австро-Угорщини подають собі одностайно руку, щоб зложити чолобитню молодому володареві. Навіть і найбідніші в політичні здобутки народи великої держави Габсбургів забувають на свої жалі. Ніяке розчароване, якого зазнали перед війною або підчас війни, не може бути настільки гірким, ніяке упосліджене на користь иншого народу таким діймаючим, щоб їх серця не наповнили ся солодкою розкошию, яка нині є обов'язком і правом всякого горожанина наддунайської монархії.

Ми Українці не хочемо бути останніми в хвилі, коли всі піддані горнуть ся до нового володаря, щоб його запевнити про свою привязаність і вірну любов до останньої каплі крови. Цісар

Карло І., в першій мірі жовнір і випробований полководець, знає надто добре, як много важить вірність. Він розуміє, що вірність є найвищим добром світа, найпевнішою опорою володарів. Він знає українського жовніра, який — деб не повинен службу — з однаковою завзятістю виступає проти віроломного Італійця і брутального Москаля. Будучи на полудневім і на східнім фронті не тільки частим гостем але й діяльним учасником великанських боїв, за всім великав престолонаслідник безмежно одушевлене між воїнами. Він з власного досвіду знає українську Галичину й Буковину, сторони, найгірше діткнені знищенням. Він бачив рани, які завдала війна тамошньому населенню, але і мав нагоду особисто переконатися, що Його там обожають — в князів Львові не менше як в скромнім місті Чернівцях, так само горячо в палатах як і в бідних гупульських хатках. Престононаслідник прийняв в цвітні 1915. р. особисто наших заслужених провідників і послів, д-ра Костя Левицького і Николая Василька, і відзначив їх ласкавими словами. Слова, звернені до них, відбили ся голосним відгомном в серцях українського народу.

Аджеж вони були виразом вдоволення княжого полководця ізза героїських вчинків українських Оічових Стрільців і Гупульських добровольців а заразом признанем за щирю підданість українського населення. Престононаслідник, гостюючи підчас війни на Буковині, виявляв любов і прихильність до сеї країни і дав пізнати, що вона дорога Його серцю задля своєї краси і вірності її населення. Ми Українці зберегли на вічні часи в своїх серцях пам'ять про сі події, записуючи їх золотими буквами в народну літопись. Війна — що правда — знищила добробит нашого люду і, що нас ще більше болять, дала змогу лютому Москалеви, потоптати наші культурні здобутки, однак не була в силі захитати нашої вірності. Лицарська постать престолонаслідника немов з небесних висот все присвічувала нам, несучи розраду, і вітала з нами, чи ми святкували перемогу, чи тужили за рідною стороною, з якої прогнав нас воріг.

Володарі, що нині обняв правління, не можемо інакше привітати, як тільки урочистим обітом, що будемо вірними підданими Його престолови. Прапори цісарських армій будуть нам святоточами, а їх порода єдиною нашою думкою. Всяке і найменше бажане нашого Найвищого Пана буде приказом так для цілого українського народу як і для українського воїна. Ані пядь австрійської землі, ані найменша частина з посідання австрійської корони не сміє пропасти! Несім і найтяжшу жертву, щоб стару славу Габсбургів увічнити сьвіжими лаврами! Хай молодого володаря омине найменша хмаринка журби, щасте найтоваришнійшій йому на кожному кроці!

Привіт Тобі, Цісарю, від нас — Тирольців Сходу!

Віденська преса про посла Николая Василька.

Віденський кореспондентський листок „Die Information“ з дня 13-го листопада містить замітну статтю про питанє відокремлення Галичини у зв'язі з особою посла Василька під заголовком „Nikolaj v. Wassilko“, яку подаємо отсе в перекладі нашим читачам.

„Перенятий глибоким жалем в пращальнім письмі, яким звернув ся посол Николай Василько до президента укр. національної Ради д-ра Костя Левицького, наводить сей випробований духовий провідник Українців причини, які його несподівано спонукали, через розчароване і знеохочене покинути політичне

жите. Мрією і працею його життя було піднесення Українців Галичини і Буковини на ступень самостійної, вільно розвиваючоїся нації в межах австро-угорської монархії. Це благородна, високопатріотична мета. Першою передумовою до цього було після його і всіх Українців святого переконання повне рівноуправління Українців з іншими великими, вірними державі народами Долитавщини, отже увільнення з опікунства польської більшості краю, яку так тяжко відчуває український народ. Праці п. Василька треба головним чином приписати, що підвалини до повної самоуправи укр. народу були вже майже готові під егідою графа Штірца, що, як п. Василько висловлюєся, „треба було ще тільки послідньої крапки“. Однак зараз по переняттю правління паном Кербером наступило піднесення конгресівки на ступень самостійного королівства а рівночасно цісарським відручним письмом заповіджено „відокремлене“ Галичини. „Відокремлене“ Галичини було досі лиш політичним ідеалом деяких польських національно-радикальних сторонників, опісля переняття його Всенімц, що від сего поділу Долитавщини сподівалися скріплення своєї позиції супроти Чехів і полудневих Славян. Поважні політичні круги всіх націй уважали завжди „відокремлене“ Галичини в зміслі формального відлучення від Долитавщини для держави небезпечним. Як що перед роком і німецький національний союз присвоїв собі ідею, якої перед тим не одобряв, то се певно не розумілося в тім зміслі, щоб Німці в Галичині бажали сотворити польську гегемонію і передати Українців на ласку і неласку Поляків. І ми твердо переконані про те, що помиляють ся Українці, як що вони вислали назване цісарське відручне письмо дотично приготування в цілі самоуправи Галичини вважають „вільною рукою“ для Поляків Галичини, яке Полякам передало би так сказатиб „абсолютне панованне“ в краю а Українців віддавало би самоволі Поляків.

Єдино гіркими досвідами Українців, розпущею і душевним пригнобленням сего народу, якого пристрасна боротьба за повнолітність до нині на жалі була до знеохочення бідна на успіхи, дасть ся пояснити, що слово про „відокремлене“ Галичини зробило на них страшно, віщуюче лихо вражінню. Тільки беручи се на увагу можна зрозуміти важкий крок посла Василька, що в болю „з тяжким і розбитим серцем“ — се його слова — покинув політичне життя.

В Васильку, як що не вдалося би відклонити його від повзяття постанови, понесло би не тільки високобюрокраційне австрійське українство, але і ціла держава, і не на останнім місці наш парламентаризм важку, ледво чи виповниму страту. П. Василько був ціле своє життя дуже добрим, шляхотним, благородним мужем, чоловіком горячого патріотизму і глибокої пошани для династії. Будучи духовним ментором львівських Українців двигнув він сю пригноблену, дуже спосібну націю, робив їй неоцінену службу в боротьбі проти небезпечної для держави русифікаційної системи в Галичині і на Буковині. І як що нині русофільські ілюзіоністи розбиті, то се цінне діло є головною заслугою Василька! В парламенті займав він як спритний, конціліантний і дуже зручний муж в веденні переговорів, як посередник і миритель високе становище, яке може справедливо оцінити тільки знавець наших специфічних відносин в кулюарах парламенту. В найбільш розпучливих ситуаціях був нераз Українець Василько правительством і провідником партії помічником і спасителем. З цілого серця бажаємо, щоб пан Василько не на завжди уступив! Якраз тепер потребує його українство більше як коли, а без таких рідких мужів, як Василько, не сміє ані держава ані парламент під сю пору обійти ся.

Перегляд воєнних подій.

Великий одностайний наступ наших ворогів, який раз почала Росія на весні сего року, продовжав ся також в останніх тижнях. Та якуж користь досягнули вороги з своїх даремних напружень? Погляньмо на мапу і подивім ся, що вони здобули за цілого півроку безнастанних боїв, в котрих вставили все, що лиш було можливо. Думаємо, що їх дуже сумнівні здобутки оцінимо найліпше тоді, як порівнаємо їх з здобутками осередних держав в минувшій році. Всі пригадують собі, який зворот принесла весна минувшого року. Осередні держави здобули дійсно широкі простори ворожої землі, освободили Польщу і завоювали цілу Сербію, Чорногорію і більшу частку Албанії. Побідний похід осередних держав ішов все безстрашним кроком вперед. А як маєсь річ з ворогами? Чи можуть і вони виказатися такими успіхами? Ні! І певно, що вони не досягнуть нічого і в будучині.

Загальний образ на всіх боєвищах дає слідувачий образ: на заході, себто в Франції і на сході, на румунському фронті бої продовжувалися без перерви, на італійському і російському фронті наступив розмірний спокій, зате на Балкані розгорілись знову люті бої на правім крилі німецько-болгарського фронту. Тепер перейдемо поодинокі фронти з особна.

Румунський фронт.

Найбільше цікавить нас сей найновіший фронт, наш найблищий захланний сусід. Бо румунський фронт має також великий вплив на воєнне положення взагалі і тому події на сьм боєвищу заслуговують на більшу увагу. До початку сего місяця Румунів вигнано майже цілком з Семигороду, причім вони понесли великі втрати. Тепер зачалися бої на румунській землі, бо союзні армії гонять за побитим ворогом і відсувають его далі на полудне. І як каж радість охопила всі серця народів осередних держав, коли генеральний штаб приніс вістку, що Румунів побито вдруге і виборено вихід з карпатських гір у волоську низину. Який вплив має се на дальший похід, се покаже аж будучність, а може вже й найближчі дні. Румунська границя проти Угорщини тягнеть ся від полудневої частки Буковини в дузі аж до Дунаю, природну границю творять Карпати, через які ведуть деякі провали в волоську низину; сї провали, через котрі провадять також залізничні, мають велике значіння також в веденні війни з сьм ворогом. Як довго Румуні мали в своїх руках сї провали, так довго вони находили ся в ліпшій положенні і могли з певними виглядами боронити свою землю. Тому найпершим ділом осередних держав було те, щоби кинутись на сї провали і здобути їх, що й сталося в тяжких боях. Найдалі на полудне посунула ся та група, яка бере ся по обох боках ріки Жиль в долині Алюти. Також далі на північній сході від сєї ріки ми зробили добрі поступки, підчас коли північна частка румунського фронту, себто та, що прилягає до російського, остала майже незмінною. Як вже сказано, союзні армії побити Румунів, вимусили вхід в румунську низину, і дійшли до Крайови, одного з найбільших міст північної Румунії; сьм ми досягнули залізничну лінію ведучу з Оршови до Крайови. Крім великих кровавих втрат лишили Румуні в руках союзників більш як 200 офіцерів, 20.000 полонених, 16 гармат, 72 машинових карабінів, 17 муніципальних возів і 300 залізничних возів і багато иншого воєнного матеріалу. Наш наступ ще не закінчений а йде далі вперед; через те, що ми посунули ся так далеко на південь, загрожена та армія, яка

стоїть коло Оршови і ледви чи вона зможе виратувати ся. Часописи доносять, що сї поразки зробили в Румунії пригноблююче вражіння, тим більше, що нема російської помочи, якої так бажали і також очікували. Чи Росія не хоче, чи не може помочи, се инче питає, яке вияснить ся що йно по війні. Та все таки не виключена й ся можливість російської помочи і тому мусимо здержати ся наразі в оцінюванню сего переважного нашого наступу. Тільки можемо бути певні і спокійні, що наші провідники розважили всі можливості і поробили приготування на всі випадки. Ми можемо бути цілком задоволені з дотеперішного походу на Румунію.

в Добруджі і здовж Дунаю

не було в останніх часах ніяких замітних подій. В минувшій тижні донесено, що на сьх фронтах відбувались від часу до часу оживлені бої артилерії, однак впрочім не приходило до більших сутичок піхоти, винявши хіба один раз, коли німецько-болгарські сили відперли кроваво один більший російський наступ в Добруджі. Над Дунаєм взаємне слабе острілюване з обох бергів.

Дуже замітні бої вели ся в останній часі на

македонському фронті.

Нам всім ще в памяті, як ганебно покінчилися тогдішнього року змагання Французів і Англіїців, щоб здобути для Росії Царгород. Турки держались як герої аж вкінці прийшов час, коли вони вдарили сильно на ворогів і прогнали їх з півострова Галіполі. Та щож зробили вороги? Замість забрати ся цілком з Балкану, вони підкупили тодішнього грецького президента міністрів Венізелоса і за його згодою осіли ся в Солуні; провід над спільною армією ворогів обняв французький генерал Саррай. Спершу він заховував ся цілком спокійно, мабуть бракувало йому достаточних сил для зачаття наступу. Зачалися довози військ і воєнного матеріалу, які тривають аж по нинішній день. Вкінці з початком сего місяця зачав ся давно заповіджений наступ на Балкані. Перед наступом сягав німецько-болгарський фронт аж на південь від міста Фльорини. По сильнім артилерійнім приготуванню зачалися на правім крилі скажені бої; вороги, а між ними в першій лінії Сербі, вдарили тут з переважаючим силами і відкинули німецько-болгарський фронт троха на північ, так що місто Монастир дістало ся в руки ворогів. Німецько-болгарські сили відступили далі на північ і заняли там наперед приготувані становища. В сьх становищах відперли вони доси всі люті наступи ворогів. Спитаємо ся, яке значіння має полішене Монастира. Майже ніякого, бо сьм малий успіх ворогів мав би лиш тоді велике значіння, якби його можна вихисувати, отже якби вони були в стані продовжати далі свої наступи в північній напрямі. Однак до сього мабуть не прийде, бо до того вороги за слабкі. Здобуте Монастир має остільки значіння, що Сербі, які й так хорують на манію величності, зможуть похвалитись, що здобули назад хоч кусник своєї землі. Коли порівнаємо сї успіхи ворогів і ті союзних військ проти Румунії, то видимо, що наш похід в Румунії йде пляново вперед, що щодень ми поступаємо все глибше в ворожий край, підчас коли вороги не можуть ступити вперед. А так буде мабуть і в будучності. Однак не треба ще думати, що вороги вже покинули свої заміри, навпаки мусим числити ся з продовженням їх зусиль; та ми можемо бути спокійними, бо дорога до освободження Сербії ще дуже довга і терниста.

себто австрійським (зміг горіти) (мужу)
справити

В протязі сего місяця не було нічого важного на

російським фронті.

Якаж причина тому? Таж тепер булоб якраз на часі, щоб прийти Румунам на поміч будьто посередно, будьто безпосередно. Та сей спокій на російським фронті має свої причини. Так довідуємося з чужих жерел, що назад фронтом панує великий рух і тому нас не повинно здивувати, коли почуємо параз, що на тім або на сім місці фронту розгорілись наново великі бої. Чи Росія лагодить собі армію, щоб допомогти Румунам, чи може збирає десь свої сили, щоб кинутись на нас десь на инчій місци, се нині ще питане, на яке собі дати добру відповідь не можна. Можливо, що найближчий час принесе нам вииснення. Міжтим в Росії панує велика нужда, особливо по великих містах, де показується дитячий рак живностей. Через брак всякої організації не виключено також, що ці недостатки ще збільшаться а се все певно не причинить ся до пособлення веденя війни.

На

італійським фронті

панував від закінчення дев'ятого наступу над Сочею розмірний спокій, який триває ще й нині. Послідній великий наступ Італійців, в котрім вони втратили на вузкій куснику фронту яких 300.000 мужа не пощастив ся цілком. Вправді, на деяких місцях наш фронт відсунено трохи взад, але його не проломано і наші геройські оборонці покрились знову лаврами. Не така то легка дорога до Триесту, як вони собі уявляли перед війною! Доси втратили Італійці над Сочею більш як один мільон жовнів і а не досягнули майже нічого. А що не вдалось їм доси в півтора року війни, те не поведеть ся їм також в будучині. Та ми знову не сміємо думати, що Італійці вже покинули свої заміри, противно ріжні їх часописи роблять натаки на великі приготування для дальшого продовження наступу, щоб за всяку ціну здобути ще перед зимою високорівню Коменську і в такий спосіб дістатися до Триесту. Ми довідуємося з ріжних часописів, що щодень прибувають на фронт свіжі сили, щоб виповнити убутики і збільшити ще там стоячі війська. В останнім часі там панують великі зливи і се мабуть причина, що спокій триває вже досить довго. Та бої можуть розгорітись там що хвилі. Дотеперішня наша оборона й дух наших там стоячих героїв ручить нам, що й найбільші зусилля ворога розібють ся о наш залізний мур як всі дотеперішні. Найбільша похвала і вдяка належить їм, нашим хоробрим борцям, які зносять радо всі злидні війни і хоронять нашу дорогу землю перед захланним і віроломним ворогом.

На західнім фронті

йшли далі безнастанні бої. Майже що дня приходять там до скажених боїв, які все кінчать ся кровавою поразкою ворогів. Фронт, на котрім ведуть ся ці бої, вже майже цілого пів року, се той на півночі від Сомми, по обох боках потоку Анкра. На деяких місцях відсунула ворожа перевага Німців о кілька км взад, однак впрочім розбилися всі зусилля Англіїців і Французів з великими втратами ворогів. Німецький залізний мур не пробито, противно Німці перевели кілька вдатних протинаступів і здобули назад кілька втрачених окопів, причім полонили 22 офіцерів, 900 мужа і забрали 34 машинових карабінів.

Дуже гарні успіхи мають зазначити Турки на

кавказьким фронті,

де вони побили Росіян і прогнали їх далі на шівніч.

З вище поданого перегляду видимо, що положене осередних держав добре і що не може бути й бесіди, щоб вороги могли оспорити нам перемогу. Ми є побідниками і останемо такими й далі. Надіймо ся, що вороги се пізнають і залишать вкінці заміри і тоді прийде до чесного миру, якого так очікують всі народи.

Святочне засідане українських буковинських послів з нагоди смерті Цісаря Франца Йосифа I.

Союз українських буковинських послів з нагоди смерті Його Апостольського Величества Цісаря Франца Йосифа I. відбув дня 25. с. м. святочне засідане, на яким посол Антін Лукашевич, в заступстві хорого, в Берліні перебуваючого клубового голови посла Василя, виголосив святочну промову.

Бесідник висловив глибокий біль, яким перенаті буковинські Українці за особою всесердешного Цісаря і згадав з сердечною вдячністю знамениті чесноти помершого Володаря, який через надане конституції дав змогу національного розвитку і заповів здійснене наших бажань через видане відручного писма в справі заснованя українського університету.

Бесідник підніс особливо з натиском великі заслуги Цісаря коло піднесення добробиту і безперестанні старання коло поліпшення долі українського населення на Буковині, яке жалем прибите сумує над Його могилою.

Союз прийняв одноголосну ухвалу передати найглубші почуття смутку до стіп Найвишнього трону. Потім засідане закінчено.

Відокремленя Галичини.

(—р) Дня 5. падоляста появили ся два цісарські маніфести, якими заповіджено створене самостійного польського королівства і відокремлене Галичини. Оба маніфести найшли серед української суспільности сильний відгомін. Українці самозрозуміло не можуть мати нічого проти створення самостійної Польщі з польських земель. Бажаючи самі видобути ся з під російської кормиги Українці не можуть не бажати того самого й Полякам, тим більше, що здобути Польщі і тривале визволене її з під російського панованя причиняє ся до ослаблення нашого російського ворога.

Більше виразу причину до серйозних побоювань дає справа відокремлення Галичини. Відокремлене Галичини, се справа, яка ніколи не переставала тривожити галицьких Українців. Вже доси, при тісній злуці Галичини з австрійською державою як провінції, Українці терпіли важкий національний

гнет від Поляків, що, хоч не становлять в краю сильної більшости, були всевладним паном в краю. Щоби свою перевагу в краю укріпити і розширити, Поляки стреміли все, а найбільше від часів конституції до відокремлення Галичини, тобто до поставлення сего краю в таке менше-більше відношене, в яким остає Хорватія до Угорщини. Вираз тии домаганям Поляків дав наперед в докладній формі галицький сойм в резолюції з р. 1868, в якій домагав ся, щоби Галичина мала свою власну адміністрацію, незалежну від Відня, щоби галицький сойм був вивінований судовим законодавством, щоби всі шкільні справи від народних аж до університетів були підчинені соймові. На чолі краю мавби стати намісник, одвічальний перед соймом, а у Відні щоб був повикликаний до міністерської ради окремих міністер для Галичини. Одним словом, малоб бути створене таке положене, що сойм мав заступити державний парламент. Але проти польських домагань виступили з усею силою Українці, котрі від себе виставили гасло національної автономії, зглядно поділу Галичини. Гасло се піднесли були Українці ще в р. 1848. Тоді справа стояла для Українців навіть добре і їх домагане поділу Галичини було навіть ухвалене міністерством і одобрене цісарем, але на жаль не переведене в діло. Вплив Поляків показав ся сильніший, а всеж таки не такий сильний, щоби переперти своє власне домагане відокремлення Галичини. Не годив ся на те між иньшими й парламент. Натомість безвинні заходи Поляків мають той успіх, що хоч показало ся неможливим перевести справу відокремлення, то поступенно зачали вони виторговувати уступки в користь розширення крайової автономії. В такий спосіб дістала Галичина крайову шкільну Раду з більшими правами, як се є в яким небудь иньшій австрійській краю, дістала свого окремого міністра, чого також не має жаден иньший австрійський край, галицький сойм дістав компетенцію в справах крайової культури більшу, як всі иньші сойми і т. д.

Автономія краю про себе неала, навіть корисна річ, але там, де живе або оден нарід, або де два чи три народи і кождий має рівне право. Хоч як далеко ще до того, щоб можна бути задоволеним, а всеж таки в деякій степені є так на Буковині, де що до багатьох справ настала така рівність між всіма націями в краю. Не те в Галичині. Маючи більшу силу в краю і в парламенті, Поляки ніяк не хотять поступити Українцям. Як остаточно під напором Відня мусіли згодити ся на виборчу реформу до сойму, то, що правда, Українці дістали через те подвійне число мандатів, але з погляду дуже близької історії було се властиво лиш відансканем стану посідання з перед пидцяти літ. Українці борять ся від ряду літ за отворене укр. університету у Львові, а прецінь звісна річ, що існуючий у Львові польський університет був виразно призначений для Українців, але дякуючи своїй політичній перевазі в автономнім краю, університет остаточно майже до крихти спольщено. Перед тим, як прийшла автономія Галичини, то Українці в Галичині мали більше шкіл як Поляки, тепер при автономії українське народне шкільництво загирине цілком. Є лиш укр. однокласівки, в яких однак діти мусять вчати ся обовязково і по польськи; більшекласових шкіл з укр. викладовою мовою не закладає ся, лиш з польською. На основі соймового закона не вільно також закладати укр. учительських семінарів, а з гімназіями представляє ся справа так, що підчас коли отворене гімназії з якою небудь викладовою мовою, німецькою, чеською чи польською чи врешті й українською на Буковині залежить від міністерства просвіти, то на отворене укр. гімназії в Галичині міністерство може призолати лиш тоді, як згодить ся на те наперед повітова Рада і сойм.

Як в своїй часі, з нагоди побуту у Львові, покійний цесар, Його Величність прибув був Українцям отворене гімназі в Станиславові, галицький сойм на найближній сесії укр. внесене на заложено сесії гімназі відкинув і довго ще треба було бороти ся за сю одну одну школу. Одним словом треба було за який марний здобуток тратити літа і десятки літ народної енергії.

Так то виглядає краєва автономія і на всіх півнях полях в краю, де одна нація політично сильніша від другої. Що булоби однак тоді, якби така Галичина стала дійсно не то вже автономною провінцією, але таки окремою політичною індивідуальністю висшого ряду, з рядом державних компетенцій! До тепер розмах сильнішої польської нації проти слабшої української здержувала попри опір самої нації ся обставина, що Галичина є власне провінцією Австрії, що у всіх найважливіших справах обов'язує будь що будь апеляція до державного центра, а передовсім факт, що Українці мають своїх заступників в найвищим законодавнім тілі, в парламенті, де відперто неоден важкий удар. Дякуючи сему і ростучому зрозумінню до укр. справи серед австрійського суспільства галицькі Українці за останній десяток літ багато деяких одержали добутоків, бо й виборча реформа до сойму є на ділі віденським здобутком.

Непримириме становище Українців до справи відокремлення Галичини само зрозуміле. Вираз тому становищу дав головний політичний представник галицьких Українців др Кость Левицький, що на засіданню клубу українських послів з Галичини зложив достоїнство голови сего клубу. А знаменним доказом національної солідарності було відоме нашим читачам виступлене головного політичного представника буковинських Українців, посла Николая Васильєва з президії Загальної Української Ради.

Які були дійсні причини заповідження відокремлення Галичини, не відомо. Відомо, що попри Поляків сильно за сею справою побивали ся Німці, які від 70-их років мин. стол. повторяли се гасло. Чи отже ся справа є наслідком заходів австрійських Поляків і Німців, чи може грають тут ролю які згляди політики заграничної, се, сказано, не відомо. Представників Українців о їх згоду на відокремлене Галичини не питало те нове австрійське правительство, яке виготовило маніфест про відокремлене Галичини. Українці вірять в те, що покійний монарх, даючи свою згоду на відокремлене Галичини, мав запевнене сего правительства, що Українцям через той акт не стане ся ніяка кривда. Однак Українці не вірять і не можуть вірити в можливість такого уладження відносин в відокремленій Галичині, щоби укр. нарід міг мати там вигляди на свій самостійний, національний розвій. Натомість не оставляють вони надії на те, що ті невідомі їм причини, які спонукали появу маніфесту про відокремлене, уступають, що натомість буде сповнене давнє бажане Українців, усанкціоноване недовершеною цесарською волею з перед десяти років, за якого сповнене з одушевленням боють ся українсько-галицькі полки — а власне бажане поділу Галичини на дві її природні і історичні часті, а власне на польську західну, краківську провінцію, і на українське королівство Галичини і Володимирії, якої дідичним королем є цесар Австрії. З надією на те звертають галицькі Українці очі в сторону нануючого нам тепер цесаря Карла, як короля української Галичини і Володимирії. Буковинські Українці, які на чолі своєї національної політики поставили гасло національної автономії на місці теперішніх коронних країв ідуть в тім напрямі рука в руку з Українцями в Галичині.

Деякі економічні наслідки війни.

Що війна велике нещасте з економічного боку — о тім здасть ся тепер нема двох думок у нікого. Багато робочих сил не може заняти ся тою працею, яка до них належить. Через те, розумієть ся, багато заводів фабрично-промислових або замкнено або не може сповнити своєї задачі в повній силі. Тому й не диво, що і ціна робочої сили а разом з тим і продукція стала багато коштовнішою, як під час миру. До сего треба ще додати, що сирі матерії подорожляли. Не забуваймо, що рух залізничний утруднений зі всіляких причин. Через те так само довіз сирих матерії як також і продуктованих товарів сполучений з великими коштами. З того виходить неминучо значне підвишене цін всілякого рода продуктів.

Подібне мож сказати о всіх родах ремесла. Що до хліборобства, то очевидно велика недостача робочих рук і тут дасть ся глибоко відчутти. Через те не можливо всі поля обробити. Та все таки військова управа зробила в с'їм згляді багато, даючи людям відпустки на час жнив, уживаючи жовнів до засівів і до жнив; а наконєць віддаючи полонених хліборобам до поміщи при господарстві. Та все таки плоди землі підскочили значно на ціні і то навіть понад сподівану міру. Поминувши припадки очевидної лихви, які вже не раз давали судам нагоду до розправ, а в разі провини до покарання заслужених поганих вчинків, треба сказати, що вже самий попит вистарчає, щоби підвишити ціну. До того належить ще додати, що той попит підчас війни горючий, що його не дасть ся упорядкувати неперервним правильним рухом залізничним. Тому то й висока ціна є зараз і прикметою воєнних часів. Не оден потребує н. пр. скоро наші, не розбирає довго, чи може її дістати десь инше по дешевшій ціні і купує сейчас, щоби лиш забезпечити відживлюване свої худоби на зиму. Зрештою він має і остільки правду, бо серед неправильности руху, він не може напевно знати, чи дістав би в тім а тім часі ту пашу на иньшій місці. Отже серед загальних перепон чи перерв торговельного життя на певних місцях мимоволі купуючий під впливом дійсних обставин дає більшу ціну а тим самим мимоволі і дає лихий приклад другим.

Купець йому радить купити тепер, мотивуючи тим, що не знати, чи він може дістати пізніше товар, якого йому конче потрібно.

Отже ціна, чи то на фабричні товари чи там на плоди землі, підскочила значно в гору. Через те жите не лиш людей висших станів, але також робітників, ремісників і хліборобів дуже а дуже подорожало.

Супроти того, що плоди землі і иньні товари, яких чоловік потребує до відживлювання своєї родини, пішли в гору, гроші очевидно упали в порівнянню до давного стану значно на вартости.

Се розумієть ся, не є конче великим нещастем для наших хліборобів. Річ у тім, що наше селянство зможе по війні, заробляючи більше, залагодити всі свої платности, зглядно довги, далеко легше. Поле піде що до ціни значно в гору разом зі ціною на хліборобські продукти. Таким способом наші селяни, живучи ощадно по війні, могли би серед нормальних відносин позбути ся своїх грошових задегlostий а окрім того зложити гріш про чорні дни або на закупно ґрунту. Не треба отже йти на вудку безсовістним лихварям, котрі радять продавати поле, бо воно нібито по війні упаде на ціні.

Великою задачею держави і країв по війні буде подбати о те, щоби заосмотрити калік, які повернуть з війни, так, аби вони могли безжурно жити.

Однак не менше важною річею буде старати ся, щоби господарства, які лишили ся через погибших у війні господарів, без властителів, дістали ся знов у руки чесних хліборобів — а не шпекулянтів ґрунтових — так, щоби наш нарід яко такий, не втратив майна. Нераз треба буде шукати способу, щоби таке господарство, якого родина не хоче продати, можна провадити даліше.

Хліборобський стан східних країв Галичини і Буковини, які сильно потерпіли підчас війни, буде потребувати особливої опіки. Багато будинків зникло з лиця землі, багато знарядів хліборобських пропало. Треба отже буде постаратись о кредит для сих бідних людей, щоби вони по війні — повернувши до дому і потребуючи грошей — не попались лихварям-наукам у руки. Про такий кредит воєнний подбало вже правительство в Галичині і на Буковині. Треба однак, щоби люди домагались, аби їм уділювано позички.

Взагалі наш нарід учить ся користати законно зі всіх інституцій, які покликано до жити на пожиток народів. Учім ся від того наука, що працюючи над своєю сіткою, 27 раз падав до землі, поки 28-ий раз не діпняв своєї цілі. Яке право ми маєм у руках, використаємо його до послідку!

Тому, що жите, здасть ся, ще й по війні буде роками дороге, то треба буде жити ощадно і з о-брахованем та покинути всяку гоїність, до якої наш нарід дуже схильний, скоро йому лиш трохи ліпше поводить ся.

Через дорожню і борба о існування заострилась. Тож треба буде шукати ріжних способів прожитку. З хліборобства самого не може нарід, як такий, жити довгі часи. А щоби найти нові дороги до добробуту, треба нам буде вчити ся багато. Рівнодушність або навіть і байдужність до школи, до науки, до книжки та до газети, на які ми собі позволяли не раз перед війною, мусить устати. Серед скомплікованого життя треба буде мати багато розуму і науки, аби удержати ся на рівні з иньшими народами та не попасти у цілковиту економічну залежність від наших і так нам не дуже прихильних сусідів.

Як зацвуть вербологи.

(На спомин дорогому другови Г. . .).

Як зацвуть у гаю вербологи,
Тоді утрехо, брате, наші сльози;
Як цвісти стають вербологи в гаю.
Побачимо Тебе, наш рідний краю.

І слухать будемо Твої казки,
З перебуток днів тяжкого горя,
Як на твоїх верхах, верхах скалистих
Родила ся Твоя і наша воля.

Моглаби засіяти земличка,
Застелила барвінком і чітками,
Пригоріє нас усіх, мов рідна мати
Діток своїх мазольними руками.

В обіймах рідних, любих, дороженьких
Забудеш всяке пережите лихо...
А перший сон... улюбім, ріднім краю...
Він спить ся вже тепер і шепче тихо:

Ох, не тужи, зболіло серце!
Надій ся і шукай у мріях раю!

Як зацвуть у гаю вербологи,
Побачимо Тебе, наш рідний краю.

В подю, 18. листопада 1916.

Г. К.

НОВИНКИ.

Українські посли Омелян Поцович, Єротеї Пігуляк і Антін Лукашевич явилися дня 22. с. м. у президента краю графа Мерана в Празі і передали устами п. Лукашевича йому іменем цілого українського народу на Буковині свої найщирші співчуття і глибокий жаль з причини смерті нашого дорогого, доброго й незабутнього Цісаря Франц-Йосифа I.

Українські буковинські посли в неприємності свого хорого президента посла Василька під проводом заступника посла Лукашевича з приводу смерті нашого Найяснішого Цісаря бл. п. Франц-Йосифа I. відбули дня 25. с. м. святочне засідання, на якому висловили іменем українського народу на Буковині глибокий жаль і щире співчуття за всім нам дорогою особою померлого Цісаря. По сійм засіданні скінчилося.

Буковинський краєвий виділ, тепер у Празі, явився дня 22. с. м. під проводом краєвого маршала барона Гормузакаго в президента краю графа Мерана і передав йому з приводу смерті нашого незабутнього Цісаря Франц-Йосифа I. горячі співчуття іменем цілої Буковини. В депутатії взяли участь і наші українські члени Виділу.

Особисті вісті. Наш дорогий земляк, голова союзу українських послів з Буковини, посол до державної ради й союзу п. Николай Василько, що, як відомо, від вересня поважно хорував і в останній часі стояв під лікарським доглядом проф. Павла Лазаруса, перериває з огляду на останній поділ, свій тамтешній побут, вертає назад до Відня і на нашу велику втіху пічне знову свою користну працю. Наші найкрасні бажання супроводжують його наміри віддати ся знову цілковито праці на добро Буковинців. Сподіємо ся, що хвороба, яка повстала з непрацязованія і цілком його ще не покинула, вже не верне більше. Не лишень буковинські прихильники, але навіть, як могли ми переконались з багатьох запитів, серйозні українські політики з галицького табору очікують нетерпеливо повороту нашого дорогого посла, якого порада в сім важнім часі пожадана більше як коли.

Наші посли при війську. Посол Іля Семака іменований надпоручником-аудитором при дивізійнім суді у Відні. — Посол Осип Бурачинський, який з початком війни був на фронті, служить тепер як капітан-аудитор при військовім суді у Відні.

Відзначене наших бравих ювнярів. Іларій Карбулицький, надучитель в Станіцях гор. на Буковині, тепер рах. підофіцер при однім з наших полків на італійській фронті, дістав за визначну службу перед ворогом срібний хрест заслуги з короною на стязці хоробрости. — Юрій Глинка, надуч. в Мелянівцях на Буковині тепер підоф. при 22-ім полку в. обор., дістав желізний хрест заслуги з короною на стязці хоробрости. — Командант красної оборони в Тиролю відзначив Остана Сліпничука, учителя з Буковини, тепер фельдфебель при загальній ополченню, желізним хрестом заслуги з короною на стязці хоробрости. — Іван Войтанович, учитель з Черновців, тепер рах. підофіцер при 41-ім полку, дістав за хоробре поведене перед ворогом срібний хрест заслуги з короною на стязці хоробрости. — Іван Бордейний, учитель на Буковині, тепер при 4/30 полку полевой артилерії, дістав броневою медаль хоробрости.

Курси для українських гімназистів у Відні. Як доносили ми в останнім числі нашої часописи, дало міністерство внутрішніх справ позвіл на отворене українських гімназійних курсів у Відні. Сі курси вже отворено і наука починає ся сими днями. Записи починають ся в пятницу дня 1-го грудня о год. 4-ій по обіді в будинку державної реальної школи при Marchettigasse 3, VI. Bez. Подана що до записів на курси треба вносити на повнішу адресу або на адресу директора гім. п. Др. Артимовича IV. Bz., Seisgasse 14. — Рівночасно з курсами буде отворена для бідних учеників і бур. а. Хто хоче дістати в бур. приміщенні, мусить внести до центрального заповомогового уряду у Відні при вул. Циркусовій 5 подане о приймленні до курсів. Подане треба вносити через уряд бараків, або через староства, а в Празі і Берні через місцеві магістрати. До подання треба додати, о скільки є під рукою, останнє шкільне свідоцтво, посвідку, що побирає ся державну заповому і свідоцтво моральності. — Виваємо наших людей користати з сих курсів!

Посмертна згадка. На двік помер у Відні посол німецького правительства барон Тшірський, який був для нас великим прихильником і знав надзвичайно добре наші відносини і наші стремління. Барон Тшірський був особистим приятелем посла Василька і цінив нашого посла надзвичайно високо. В особі померлого втратили ми дуже багато.

Німецька техніка. Як далеко поступила німецька техніка підчас сїєї війни і як глибоко поширило ся знання на всіх областях німецького життя видно з того, що Німці можуть при помочи бездротного телеграфу друкувати военні вісті в більших американських часописах тої самої данини, якої друкують такі вісті і в своїх часописах. Крім военних вістей пересилають Німці бездротним телеграфом і інші важні події до американських часописів і таким способом паралізують у неутралях країнах всі англійські неправдиві силетні про Німеччину.

За редакцію відповідає: посол до ради держ. Николай Слипуч.

Шунають рідні. Хто знає, де знаходиться Фотій Жукопинський, начальник громади Ревна на Буковині, зовольте довести на адресу: Іван Жукопинський Wien XII, Joh. Hoffmannplatz 20, k. u. k. Reservespital Nr. 8, Zimmer 17. — Іван Брага, надучитель з Люди Горячої коло Чернівців, шукає своєї доньки Євдокиї. Хто знає місце її перебування, зовольте ласкаво довести на адресу: Johann v. Braha, dz. Einj. Freiw. im Reservespital in Jankowice, Post Zator, Galizien. — Хто знає, де знаходиться Евфрозина Мякушка родом з Веречанки на Буковині, зовольте довести на адресу: Іван Мякушка, Klattan, Vaclaussgasse, I/122.

Росія жалує Румунії Буковини... Петербурзьке „Вечернее Время“ пише в числі з 25. XI.: „На Буковині живе 330.000 Росіян (!), а лиш 248.000 Волохів. Хоч етнографічні відносини на Буковині дуже ясні, то прецінь замічується в одній частині румунської преси стремління до поширення румунських претенсій по Прут. Тимчасом не можна від нас вимагати, щоб Росія відступала Румунам російських мешканців Буковини, вдоволені російською кровю. А так булоби, якби ми відступили Румуни Буковину по Прут. Якби те стало ся, то російське населення того краю найшлюбніє ся в ще гіршім положенні, як було в Асирії. Надто якби ми вратили Буковину, то й наша найголовніша ціль не булаб досягнена. Якби Галичину з Буковиною залучено з Росією, тоді раз на все унішкочено-би гніздо австрійсько-українського сепаратизму, який заражував наш державний організм. Але якби Чернівці, а з Чернівцями й переважна частина Буковини, остали поза границями російської держави, тоді українські сепаратисти з подвійною енергією розвиватимуть далі свою діяльність“. — Так приятелі між собою торгують ся за шкіру живого медведя. Рахуюнок, що вже два рази завів московських наїзників на Буковині, повинен би був навчити їх бути дещо остерожливішими.

Що стало ся з евакуованою худобою з Буковини? Як ми вже вгадували в попереднім числі нашої часописи зарядило буковинське правительство при останній евакуації Буковини і евакуацію худоби. Наші селяне, головні з правого боку Прута, забрали з собою при втечі тисячі а тисячі штук худоби, головні коров, ратуючи там способом останки свого добра перед ворогом. При скорім відвороті наших військ не були селяни в силі загнати всю худобу в безпечні місця і багато худоби загинуло по дорозі, а ще більше попало за безцінь в руки різних лихварів. Велике число худоби опинило ся на Угорщині і тут треба було сю худобу ратувати дня наших селян тим більше, що угорські власті й на Угорщині не ретрамувати не хотіли. Люди вдали ся до посла Василька і як всюди так і тут, заходи п. Василька звінчали ся ус іхом. Президент ради культури красної п. Др. Стефанович постарав ся, що буковинське правительство закупило всю худобу від селян від слідування, дуже корисними умовами: Власитель худоби, яку оцінювало ся після живої ваги досить дорого, дістали від правительства квіти (бони) на певну належну ціну від штуки і ті бони опроцентують ся від дня виставлення аж до дня сплати. Властитель такого бону може при повороті на Буковину дістати повну суму разом з процентами, або може забрати назад з собою свою худобу і зврати бон. За удержане худоби правительством не ждає нічого. Як видно, наші селяни скористали з сего перепровадження справи. Головне діло в тім, що багато худоби з Буковини все-ж таки верне назад. Худоба знаходиться тепер у Гіміді, Вольфсбергу, Кірхбергу і Шенфельді під доглядом урядників буковинської Ради культури красної.

Буковинські уряди в Празі. Краєве правительство, краєва шкільна Рада, рахункові уряди і староства: Praha II, Trojska 1.

Бук. дирекція скарбу: Praha II, Trojska 2.

Черновецький магістрат: Praha, Stara ricta Ritirska 18.

Бук. поштова дирекція: Praha, Kreuzherrengasse 14.

Дирекція дібр прав. ред. фонду: Praha II, Naplavni 1.

Бук. краєвий виділ: Praha, Dittrichova 24.

Український комітет: Praha, Dittrichova 24.

Адреси:

Буковинський комітет заповомоговий (Fürsorgekomitee für die Bukowinaer Flüchtlinge), Wien IX, Schwarzschanierstrasse, 15 I/10.

Клуб українських послів з Буковини, Wien IV, Waaggasse 17.

Українська Загальна Рада, Wien VIII, Josefstadtstrasse 43.

Український заповомоговий комітет, Wien VIII, Strozzigasse 32.

Українська культурна Рада, Wien VIII, Strozzigasse 32.

Гімназійні курси з українською мовою, Wien III, Radetzkystr. 2.

Іспитова комісія для учеників середніх і фахових шкіл утраквієнських, Sophiengymnasium, Wien II, Zirkusgasse 48.

Збірна станиця Укр. Січових Стрільців, Wien VIII, Langeasse 36.

Союз укр. хліборобських спілок на Буковині „Селянська Каца“ в Чернівцях урядові, Wien, IX Schwarzschanierstrasse 15/10.

МАЛИН ФЕЙЛЕТОН.

Пісня Українських Січових Стрільців.

Ой там на долині
Гранатами зритий (2 р.)
Лежить не від нині,
Січовик убитий. (3 р.)

Козацьке тіло
Від вітру зчорніло,
А личко розцвіле
Зівало, змарніло.

Не заплаче мати
Тай над головою,
Не посадить мати
На могилу твою...

Не викує, брате,
Літ твоїх зазуля,
Закує з гармати
Ворожая куля...

Берега не зронить
Листків на могилу
І дзвін не задзвонить
Не сповістить милу.

Оден бір заплаче
Нитком серед ночі
І ворон заграє,
Виймаючи очі...

Одні рано в ранці
Вітри заголосять,
Вовки строманці
Кістки порозносять.

І кров по долині
Накріє мурава —
Но слава не згине
Січова слава...

(Автор пісні У. С. С. Р. Купчинський, згармонізував її У. С. С. М. Гайворонський. Мелодія її не звичайно тужна й настроєва. Співають її стрільці дуже часто.)

З поезій полоненого.

Живеш і не знаєш:
Чи власне живеш?
Чи жить починаєш,
Чи краю шукаєш,
Чи вже понад краєм ідеш?

І колб в день дожджаний,
Чи осінній, чи весняний,
Змисл життя збагнув,
Чи не впаав би вже без сили,
Чи не радоб до могили
Руки проставив?

Може в ній, на вір захлиний,
Тільки й стрів би дні щасливі,
Вічні дні угіх —
Без сумнівів, без вагання,
Царство віри земних, шукаючи
Впало би до ніг?

Живеш і не знаєш:
Чи власне живеш?
Часом засниваєш,
Ко.ось саоминаєш,
Когось безупинно кленеш...

(В. С. В. У.)

Дешеві книжки на часі

можна набути в нашій Редакції.

Др. О. Назарук — Як називається наш рідний край і зарід? Ціна 20 с.
Ш. Левенко — Чому ми хочемо самостійної України? Ціна 80 с.
В. Василенко — Світова війна. Ціна 40 с.
Др. Л. Когут — Україна і московський імперіалізм. Ціна 6 кор.
Др. М. Лозинський — Війна і польська політична думка. Ціна 1 кор.
Др. М. Лозинський — Укр. нар. справа в творах М. Драгоманова. Ціна 1 кор.
Г. Бочковський — Повстання народи Росії. Ціна 8 кор.

Друкарня І. В. Верная, Wien IX, Canisiusgasse 8—10.

„БУКОВИНА“

виходить 1. і 15. кожного місяця.

Редакція і Адміністрація:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13.

Поодинокі числа по 10 сот.

БУКОВИНА

Видає „Союз українських послів на Буковині“.

„BUKOWYNA“

Organ des Verbandes der
ukrainischen Reichsrats- und
Landtagsabgeordneten der
Bukowina.Redaktion u. Administration:
VIII. Albertgasse 5,
Tür 13versendet an die unbemit-
telte Mannschaft der k. u. k.
Armee, an die Militär-Spi-
tälern und Flüchtlingslager
unentgeltlich.

Einzelnummer 10 h.

Розказ до армії і фльоти.

До моїх жовнярів армії і фльоти!

„Ласкава Божа поміч, Ваша і Ваших вірних союзників хоробрість і витривалість утворили положене, яке не робить сумнівним нашу остаточну перемогу.“

В замірі, щоб дати народам, які видержали мужно і в тяжкій часі, благодати миру, Я і Мої світлі союзники поробили кроки, щоб привести до почесного миру. Я молюсь до Всемогучого, щоб він благословив сей крок!

Однак Я також певний, що ви будете боротися далі з рівною героїською відвагою, аж заключить ся мир, або аж переможе рішення проти вас.

Відень, 12. грудня 1916.

Карло в. р.

Запросини до мирових переговорів.

Відень, 12. грудня.

Урядово оповіщено:

Коли в році 1914 супроти ряду щораз більших викликів і погроз вичерпала ся терпеливість Австро-Угорщини і монархія по майже безперервних п'ятидесятих роках миру була присилувана вхопити за меч, не були міродійним до того тяжкого рішення ні наміри нападу ні завоювання, лиш виключно гірка потреба оборони.

Боронити свою цілість і забезпечити ся на будучність перед побідними підступними замахами ворожих єсідів, се було задачею і ціллю монархії в теперішній війні.

В злучі з своїми в вірнім озброєнні побратимстві випробованими союзниками армія і фльота Австро-Угорщини, борючися і проливаючи кров, однак також поступаючи вперед і побідаючи, досягнула великі успіхи і знівечила заміри ворогів. Чотирисоюз виборів не лише непроглядний ряд побід, але має також в своїх руках розляглі ворожі простори. Незломна є його сила, яку відчув щойно недавно тому останній зрадливий ворог, непохитна сильна воля його населення до опору.

Ніколи не можуть вороги надіятися, що поробять і розіб'ють сей могутий союз, ніколи більше не удасть ся їм, упокорити його заходами в цілі замкнення і виголодження. Їх воєнні цілі, до яких вони не зблизилися в третім році війни, покажуть ся на дальше зовсім неможливими до досягнення. Тому безхосенним і даремним є для ворогів дальше ведене борби.

Противно, держави чотирисоюза мають свої цілі: оборону проти віддавна заміреного і умовленого нападу на їх існування і цілість, як також

осягнене дійсної поруки проти повторення такого загроження їх існування і їх мирного розвитку, і ніколи не дадуть ся усунити з землі свого існування, задоволеною здобутими успіхами.

Дальше ведене убитої війни, в якій вороги можуть ще багато знищити, однак після рішучої певності чотирисоюза не зможуть більше змінити судбу, представляє ся щораз більше безцілним нищенням людського життя і добра, нелюдською, неоправданою жадною конечністю, злочином на цивілізацію.

Се переконане і надія, що до такого погляду дійшов також ворожий табір, довели віденський кабінет в порозумінню з правительствами союзних держав до гадки, підприняти отверту і щирю пробу, щоби поговорити з ворогами в цілі досягнення миру.

Втілюючи правительства Австро-Угорщини, Німеччини, Туреччини і Болгарії передали затвердженням в дотичних столицях заступникам держав, яким повірено охорону горожан в ворожих краях, рівнозначні ноти, які містять схильність, вступити в мирові переговори з ворогами, і просьбу, дорогою їх правительств переслати се дотичним ворожим державам.

Рівночасно повідомлено про се окремою нотою заступника Св. Отця і прошено о діяльне підперте папи для сего пропозиції миру. Так само повідомлено про се потверджених в тих чотирох столицях заступників прочих нейтральних держав в цілі донесення їх правительствам.

Австро-Угорщина і її союзники показали отсим новий рішучий доказ своєї миролюбивості. Від ворогів залежить тепер, перед цілим світом зложити доказ своїх мислей. Який би і не був вислід того пропозиції, на чотирисоюз не може упасти жадна відповідальність навіть перед судом його власних народів за насилуване продовжене війни.

Ся нота звучить:

„Найстрашніша війна, якої не виділа історія, шаліє вже майже два і пів роки в великій частині світа. Се нещасте, якого не могла стримати зв'язь спільної тисячлітньої цивілізації, дотикає людскість в її найцінніших здобутках. Воно в стані знищити духовий і матеріальний поступ, що на початку двадцятого століття творив гордість Європи. Австро-Угорщина і її союзники: Німеччина, Болгарія і Туреччина, показали в тій борбі свою непобориму силу. Вони вибороли величкі успіхи над ворогами переважними числом і воєнним матеріалом. Непохитно тримають ся їх лінії проти все нових наступів ворогів. Найновіший набіг на Балкані побороно скоро і побідно. Останні події показують, що навіть дальший тяг війни не може зложити їх опірної сили, що загальне положене управління радше до надії на дальші успіхи.“

Ті чотири держави були присилувані вхопити за оружя в цілі оборони свого існування і свободи свого національного розвитку. Також для слави їх військ не змінили на тім нічого. Вони були все того переконані, що їх власні права і узасаднені жада-

ня стоять в ніякій суперечності з правами інших націй. Вони не стремлять до того, щоби розбити або знищити своїх ворогів.

В свідомості своєї військової і господарської сили і готові, в потребі продовжати напад на війну до крайності, однак рівночасно бажаючи, уникнути дальшого проливу крові і зробити кінець злидним війни, ті чотири союзні держави пропонують, щоби як найскорше зачаті мирові переговори. Пропозиція, які вони принесуть на ті переговори і які мають на цілі, забезпечити честь, існування і свободу розвитку їх народів, творять після їх переконання відповідну до заключення тривалого миру підвалину.

Колиб борба мала дальше тривати мимо тих запросин до миру і поєднання, то ті чотири союзні держави рішені, вести її аж до побідного кінця. Тоді відкладають вони святочно всяку відповідальність за се перед людскістю і історією.

Ц. і к. правительство має честь, за посередництвом Вашої Ексцеленції просити правительство, щоби подало се донесене до відома правительства“

Микола Василько.

Кербер упав — Шніцмюлер президентом міністрів.

Цісар Карл визволив нас Українців, а разом і Австрію, від режиму Кербера.

Др. Кербер представляв собі, що управа державою є дуже проста справа: думав, що йому можна вести легкодушно гру з долею найбільшої провінції Австрії і таку саму гру з австрійською конституцією, щоби тим способом лишень як найдовше забезпечити і продовжити собі побут на становищі президента міністрів. В справі автономії Галичини представляв він тим австрійським патріотам, які уважали визначене відручним письмом з 5-го листопада розв'язане справи некорисним, а між ними також українським послам з Галичини, що були в нього, в такім світлі, що він переняв се розв'язане від замордованого президента міністрів графа Штірка, але що нема чого боятися переведення сей справи в життя, бо ся справа мусить піти на парламент, а сей розуміється ніколи не дасть своєї згоди на відірване від Австрії такої великої області.

Поляків, які з зрозумілих причин прийняли відручне письмо з радістю, і німецьких радикалів, які в своїй короткозорості хотіли здобути зміцнене австрійської державної території, переконував, що з жичливості для них (Поляків і Німців) він порадив видане відручне письмо і думає дійсно переконати його.

Кожний, хто хотів лиш чути, міг довідати ся від д-ра Кербера, що він стоїть на чисто конституційнім ґрунті і тому не хоче нічого знати про параграф 14-ий.

Він нібито дуже свішив ся з скликанем парламенту. В чотири очі говорив він всім ворогам скликаня парламенту, що він хоче скликати його лишень в тій цілі, щоби він при першій наглій справі, для поладження якої поставлений певний речинець, показав ся неспосібним до праці, а таким чином він оминув би закид довільного ужитя параграфу 14-го і навіть був примушений перевести на основі параграфу 14-го не лишень австро-угорське порозумінє, але також всі задушевні бажання сильніших австрійських партій!

Отсю стару гру, яку він успішно вів протягом свого попереднього п'ятилітнього урядованя для свого побуту на становищу президента міністрів, яка була шкідлива для інтересів держави, хотів він тепер повторити в таку поважну і грізну для держави хвилю! Найбільше потерпів би на сім парламент, який був би поставлений перед задачами, яких він попросту не міг виконати, а таким способом до певної міри поставив би його, Кербера, в буцім то примусове положення — правити з поминенем конституції.

Пан Шпіцмилер є справедливий австрійський урядник з всіма добрими прекрметами прямолинійного Німця; він не любить ніякого крутіства і що до своєї цілої минувшини є щирим приятелем парламенту і тому він без огляду на свій особистий інтерес і не оглядаючись на те, чи се скоротить, чи продовжить його урядованє, чи будуть його хвалити чи ганьбити ті не поінформовані круги, що кермують ся лишень гаслами, охочо візьме на себе відповідальну задачу усунути ті перешкоди, які стоять на заваді успішній парламентарній діяльності. Він промостить вільну дорогу до парламентарного життя в Австрії.

Чи п. Шпіцмилер прийме галицьку справу до своєї блиснної програми, се ще питанє, але що він є цілком свідомий далекосягlosti сеї справи, за се ручить питомий йому поважний погляд на будучі задачі держави. В кождім разі Українці в своїх змаганнях знайдуть в п-ови Шпіцмилеру отвертого приятеля, або отвертого противника. Лукавості і двозначностей, як у його попередника, які мусіли захитати у льояльного народу довіре до першого порадирика корони і викликати атмосферу розпукки, ми на певно не знайдемо в нового президента міністрів.

Кінець обману.

Уступивши міністер Кербер накоїв нам, рішаючи про відокремленє Галичини, багато лиха. Протягом небагатьох днів свого урядованя він з всею рішучістю рішив проти нас! Про се писалось вже в нашій часописі. Пан Кербер, рішаючи про відокремленє Галичини, почав на всі боки „звизнати ся“, що він перебрав ся справу від свого попередника, себто від Штірка, що він самий про справу нічого не знає та таке иньше. Се підхопила зараз деяка преса, підхопили і деякі люди з української громади, що безкритично осуджують справу, і повстав з часом обман, немовби то лихо спричинив дійсно нам не Кербер, а Штірк. Тим часом справа инакше має ся.

Померший президент міністрів дав Німцям певні обіцянки що до правного переведення німецької мови як мови державної і урядової, але ніколи і нігде не обіцявав Німцям перевести

відокремленє Галичини. Се признають і Всенімці в своїй часописі „Deutsche Presse“ з дня 14-го с. м., де виразно говорять ся про кінець того обману, немовби то відокремленє Галичини спричинив покійний граф Штірк. Про се пише „Neue Freie Presse“ з дня 17-го с. м. „Одна парламентарна група (німецькі радикали, пр. Ред.) говорить вперто про політичний тестамент графа Штірка. Такого писма ніхто не оповіщував, ніхто його не читав, але легенда ширить ся дальше і говорить, що померший граф Штірк зобов'язав ся на підставі параграфу 14-го перевести відокремленє Галичини. Про померших мужів можна багато говорити.“ Тим часом говорене лишень ся говоренем, а факт фактом, іменно, що граф Штірк не завинив нашому лихови. Його ера, як писав посол Василько в нашій часописі з дня 10. листопада, „не принесла нам великих успіхів і значного поступу, але він і не пошкодив нам.“ Пошкодив нам п. Кербер. Се твердить німецька преса, твердять і самі Німці, і тим самим зробили вони остаточно кінець обману, який розсівали німецькі радикали і яким жила ся на жалі і деяка частина нашої української громади.

Політичний біляне воєнного року 1916.

Генерал — фельдмаршал Гінденбург, найбільша військова особистість світової війни, сказав недавно в розмові з кореспондентом одної американської газети таке: „наше воєнне положення є добре на всіх фронтах. 1916 рік, якого кінець сходить ся з першою половиною третього року війни, кінчить ся успішно і з неоспоримими результатами для Німеччини й її союзників. Ми можемо бути задоволені з минулого року, і ми дійсно є задоволені і вдячні. Ми вдячні за минуле, задоволені з osiąгненого, ми не маємо жадного побоювання перед найближчим роком і не турбуємо ся за нашу будучність... Наші вороги в 1915 р. потішали свої народи пророкуваннями, обіцянками і наївними виглядами, а тепер, коли вже 1916 рік наближаєть ся до кінця, вони мусять покладати свої надії на 1917 рік“... На питанє американського журналіста „чи існує можливість, щоби Англія, Канада, Австралія, Росія, Франція, Японія, Італія, Португалія, Сербія, Чорногора і Румунія osiąгли через продовженє війни те, чого вони не могли osiąгнути протягом 28 місяців?“ — славетний вождь відповів рішучим „ні“ і трохи пізніше додав: „Почвірне порозумінє має правдоподібно всіх страт около 15 мільонів забитих, раних, хорих і полонених. Але з сими 15 мільонами страт вони не знищили Німеччини, ані не виграли війни, і тепер без сих 15 мільонів напевно не побідять“.

Сі слова Гінденбурґ сказав ще перед упадком Букарешту. Тепер головне місто Румунії є вже в руках союзних армій, половина держави вже здобута і румунське військо цілковито розбите. Румунське прательство втікло до Ясе, а королівська родина навіть аж до Києва. Наслідком сеї побіди здобуто дуже багато воєнного матеріалу і засобів поживи. Букарешт є 50. з черги модерною твердинею, яку ми забрали ворогам. Всі румунські міністри зложили свої уряди на руки Братіану, і тепер міністер-президент мусить утворити нове правительство. Протягом дуже короткого часу рішила ся доля Румунії, яка перед трома місяцями прилучила ся до наших ворогів, уважаючи Австрію так вичерпаною, що вистане лише сильний удар, щоби довести її до упадку. Румунія є тепер в тім самім по-

ложеню, як Сербія, Чорногора і Бельгія, ті малі держави, які наші вороги обдурили надіями на збільшенє їх сили. Румунія довго вагала ся, чи приступити їй до війни, бо вона чекала на найвідповідніший час до сього, і тому її розчарованє мусить бути ще більше, як розчарованє її товаришів долі. Ми Українці з приводу сього вироку судьби, який позбавив Румунію її самостійности, безпеки і добробиту, відчуваємо особливо живе задоволенє. Ми є народом, який правда має за собою велику історичну минувшину, але тепер не має державної самостійности і мусить бути радий, коли він зможе сяк-так розвивати ся політично і культурно, а навіть коли зможе лиш плекати рідну мову. Наша гірка доля зробила нас дуже скромними, і зарівно наша минувшина як і історія світової війни показують нам, як тяжко доводить ся osiąгати політичні здобутки, а ще тяжше вдержувати їх. Тому ми є вільні від зависти, коли бачимо пишний поступ хороброго і характерного болгарського народу, який він osiąгнув при стороні осередних держав. Також сотворенє польської держави знаходить наше щире признає, наскільки лиш воно не шкодить нашим інтересам (маємо на думці відокремленє Галичини і прилученє Холмщини до польського королівства). Основна думка, якою кермували ся центральні держави при сотвореню вільної Польщі, чейже містить стільки повітного політичного духа і таке тонке зрозумінє для оправданих автономістичних змагань слабих народів, до яких і ми належимо, що ми не потребуємо боятися мачошиного трактованя, яке би видало нас на поталу ворожо настроєному сусідові. До Румунії, яка тепер подібно Сербії є поконана, не можемо мати ніякого співчутя, — їй належить ся наша повна погорда. Говорять неправду ті, що твердять, ніби то Румунія була в примусовім положеню, приступаючи до війни. Король Греції, мученик свого переконання й герой заразом, дає нам доказ і приклад, як можна через цілі роки додержати неутраляности при найтяжких відносинах, маючи у власнім краю ворогів, чужих і власних заироданців. Ми буковинські Українці знаємо душу Румунів, як наших сусідів, занадто добре і не можемо мати для Братіану й його однодумців такого оправданя, ніби то вони були збаламучені або присилувані порозумінєм. Ми занадто добре пригадуємо собі, яку довгу й тяжку боротьбу мусіли ми вести що до церкви і шкільництва з буковинськими Румунами, які мали в великій мірі моральну й матеріальну поміч не лише від власних бояр в краю, але також від своїх соплеменників з Букарешту, в той час як ми мусіли самі дбати про себе. Румунська культурна ліга не обмежувала ся на закладаню в українських громадах румунських приватних шкіл і на румунізації в румунських бурсах нашої молодіжи, але уживала свої гроші також при виборах до сойму й парламенту, щоби шкодити нашій будучности і деморалізувати наших селян. Агенти румунської культурної ліги старали ся використати приналежність Українців і Румунів до одної православної церкви, щоби переконати наших селян, що вони як члени „волоської церкви“ є властиво Румуни і що кождий піп з бородою мусить тим самим служити румунській справі; вони настрйоували несповідомих селян ворожо і недовірливо проти українсько-національних учителів і проти уніятських священників; де вони самі не могли здобути жадного впливу, там вони охочо підпомагали російську пропаганду, щоби бодай посередно причинити зя до денационалізованя і закріпощеня українського селянина. В той час, як українські селяни на Буковині поширювали свою освіту по читальнях, займали ся українською історією і присвоювали собі українську ідеологію, румунська інтелігенція по сей і по той бік чорножовтних стовпів виказувала дивний опір

проти назви „Українець“ і „український“, які вже перед війною знайшли собі скрізь доступ до нашого народу, а під час війни дісталися навіть до далеких гуцульських верхів. Сі ознаки національної української свідомості були невинні фанатичним прихильникам румунської культурної ліги, і навіть умірковані буковинські Румуни воліли десять разів більше назву „Рутени“, як назву „Українці“.

Великорумунський політик Таке Йонеску, що несе на собі значну частину відповідальності за втягнене свого народу у війну і викликане нею нещасте для нього, виразно заперечив існування української нації і зі своїми дневниками пильно вторував у сій справі з російською пресою. Се нахабство сина нації, яка від самих початків свого історичного існування була призначена на впровадження, і члена інтернаціональної спілки політичних обманців без почуття відповідальності перед своїм народом, не може зачепити національну гідність нашого повного надії народу, що з гордістю дивиться на свою славу минулину. Ми можемо тепер, коли політика цього чоловіка скінчилася банкрутством, з задоволенням повторити йому й його товаришам слова, які виголосив Румунам на висоті свого історичного патосу Тарас Шевченко:

Ой Волохи, Волохи!

Вас осталося трохи;

І ви, Молдовани,

Тепер ви не пани!

Здобуте Букарешту союзними військами буде мати той наслідок, що румунська іредента стратить всяке політичне значіння, а Румуни опиняться в тих низинах, де їх бачив Шевченко. Букарешт хіба зі зміною до непізнання фізіогномією вийде з теперішнього упадку. Доля Румунії, якої низші народні верстви що до політичної зрілості ледви чи можуть рівнатися з селянами Сербії або Чорногори, є остерогою для всіх так званих малих народів і держав, а особливо для недержавних націй, — не перецінювати власної сили, бути обережними при виборі своїх союзників і покровителів, інакше кажучи, не покидати того місця, яке їм призначила історія при боці осередних держав. Кожну помилку, яку роблять провідники народу, мусять на жалі покутувати всі верстви цього народу, не виключаючи й селян, які скрізь творять щирий і працьовитий елемент. Чим вище підіймається нарід, тим більшою є відповідальність його провідників. Тому наприклад теперішні польські політики, яких ласка центральних держав покликала до співробітництва в творенні польської держави, мають до розв'язання далеко тяжіші задачі, як їх попередники. Тому вони мусіли би мати свідомість більшої відповідальності не лише перед осередними державами, але також перед самими собою й перед Українцями, з якими вони завжди стрічалися й будуть стрічатися на своїх історичних дорогах.

Ми Українці теж не забудемо, що під час війни наша відповідальність перед охороняючою нас Австрією в багатьох випадках є взаємною. Тому найкращою політикою для нас буде, при єдності у власнім таборі, старати ся допомогти інтересам осередних держав. До цього треба терпеливості в сій довгій і найстрашнішій з усіх воєн, зрозуміння для величезних зовнішніх труднощостей, які мусять осередні держави побороти, а насамперед зрозуміння для воєнних konieczностей і для всіх справ публичного життя, які особливо у нас в Австрії війна зробила особливо запутаними.

1916 рік скінчився для нас щасливо двома визначними подіями, що стоять між собою в як найтіснішій зв'язку. Насамперед перемога над Румунією, яка зробила велике моральне вражіння не лише на противників, але й на неутральні держави, й яка, як каже Гінденбург, дає нам змогу сподівати

ся, що „небезпека браку засобів поживи зникла і ми займаємо супроти Росії значно кориснішу стратегічну позицію“. Опіраючись на сей успіх, осередні держави, переняті благородними й лицарськими почуттями, в порозуміння зі своїми союзниками зробили ворогам пропозицію що до мира. Сим зроблено той крок, на який натякав у своїх маніфестах до народів Австрії наш Цар Карл I; тепер ясно, що він під тим розумів. Тому не підлягає жадному сумнівови, що се проба, зробити кінець пролиттю крові і нещастям, в першій лінії є заслугою нашого молодого монарха. Сим своїм способом думання і поступовання він показує ся як гідний наступник Царя Франца Йосифа I, який протягом майже 70 літ старався задержати мир для своїх народів. Річю наших ворогів буде заняти становище до мирової пропозиції. Страшна відповідальність за всі страхи війни, яку вони все паново стараються скинути на нас, упаде лише на них. Від них залежатиме, чи рік 1917 буде ще роком війни. Коли вони не схотять зрозуміти причин, з яких ми зробили мирову пропозицію, і будуть бачити в ній ознаку слабости, то хай спробують запитати про умови мира. Тоді вони знайдуть певну уступчивість, але жадної упокорю і переконують ся, що осередні держави зможуть удержати свою гідність, не дадуть вкоротити прав своїх народів і будуть домагатися задоволеної будучности для всіх тих, які вірно служили спільній справі. Коли наші вороги лишаться глухі для сей проби заключити мир, то найдуть по нашій стороні в будучих битвах тим більшу рішучість. Долю середньої Європи й її граничних областей, як і малих держав і народів, втягнених у війну, рішать тоді осередні держави по своїй власній волі.

Підпишіть п'яту австрійську воєнну позичку!

Кожний австрійський патріот повинен підписати воєнну позичку!

Хто підписує воєнну позичку, прилучує ся до скорого побідного кінця війни!

Союз українських парламентарних і соймових послів з Буковини.

Дня 3. і 5. грудня відбуло ся під проводом голови посла Николая Василька повне засідання союзу українських парламентарних і соймових послів з Буковини, в якому взяли участь і українські члени урядуючого тепер у Празі крайового відділу, яке також і багато інших довірених мужів української крайової партії на Буковині. Отворяючи засідання вказав председатель на святочне жалізне засідання, як відбуло ся підчас його, з причини хвороби, неприємности під проводом посла Лукашевича з нагоди смерті Царя Франца

Йосифа і висловив переконання, що висказані однушні думки на засіданні відібють ся одностайним відгомоном серед всієї української нації на Буковині. Горячими словами повитав відтак председатель вступлене на престол Його Величества Царя Карла, до якого звертає ся наше довіря вже тому, що він як наслідник трону жив серед нації і пізнав душу українського народу і його потреби і мусів віднести вражіння, що інтереси австрійських Українців ідентичні з життєвими інтересами монархії і що се не пустий висказ, коли австрійські Українці торнуть ся з ширим переконанням околом трону і династії. З новою тепер наступаючою ерою промостить і мусить промостити собі дорогу та свідомість, щоби Австрія хоронила національні і культурні життєві інтереси Українців, які творять проти австрійського відвічного ворога — Росії — що є і відвічним ворогом українського народу, найбільш невійшну пограничну твердиню.

По сих виводах, яких слухали всі присутні стоячи, перейдено до паради над публікаціями з 5. листопада, які серед українського партійного життя викликали нову ситуацію. В ширшій дебаті обговорено сю справу дуже основно.

Крок посла Василька, що виступав як віцепрезидент з „Загальної Української Ради“, про що дня 6. листопада письменно повідомив презид. Др. Костя Левицького, одобрено і прийнято одностайно до відома виложене в сій письмі становище. Дальше сконстантовано, що як довго міродайні чинники, що з їх впливом і силою треба числити ся, рівно як при публікаціях, не бажають співділяти української нації у викликанні тими публікаціями перетворенню відносин на сході монархії, так довго „Загальна Українська Рада“ в сій напрямі не потребує нічого ділати. Злука галицького національно-демократичного і радикального парламентарного клубу в односпільне парламентарне українське заступництво Галичини приймлено з тим до відома, що союз буковинських парламентарних і соймових послів тим самим знову починає в інтересі буковинських Українців свою самостійну діяльність під проводом свого посла Николая Василька, якому на внесення члена Відділу крайового п. Омеляна Поповича висловлено непохитне довіря усіх верств буковинсько-української суспільности.

Війни обговорено ще багато біжучих справ, які дотикають чисто буковинських інтересів, як справу відшкодувань за воєнні чинитьби, справу виплати премій за заслуги, остаточне впорядкування церковних відносин, а найбільше справу, що дотикає наших збігів по різних бараках і т. д.

Привіт посла Василька полєвому маршалкови барону Конрадови.

Посол Николай Василько вислав до барона Конрада-Гецендорфа з нагоди його іменування полєвим маршалком п. і к. армії телеграму такого змісту:

„Маючи повне переконання, що найду згоду одобрения кожного австрійського патріота, висказуючи свою певимовну радість з нагоди, що наш Цар зволив ласково іменувати найвисшою військовою почесністю нами всіма високоціненого духового провідника нашої героїської армії, до якого маємо не обмежене довіря і відносимо ся з найбільшою від-

бою. Кождий патріот відчуває, яку дійсно заслужену почесність дістала Вапша Ексцеленція. Вам глибоко відданий посол до Ради державної Николай Василько.

На се наспіла така відповідь: Дякую Вам найщиріше за сердечні і повні довіри бажання з нагоди мого Найвищого іменования. Конрад, польовий маршалок.

Дещо про єдність національну.

Нераз вже о тім говорило ся, що нашому народови у великій мірі бракує почуте національної єдності а тому то і в нас нема тої сили, яку виявляють і виявляли иньші нації. І якраз тому, що сей блуд наш причиняєть ся часто до того, що ми не можемо досягнути у публичнім життю тої цілі, яку би слід досягнути, якраз з тої причини повинно би ся у нас сю сумну сторону нашого народного життя картати на кождім кроці і не прикривати її необлажливими плащами всілякого рода та оправдувати чи то „критицизмом“ чи „програмою“ або „ріжницею поглядів.“

Доводить ся нам читати по газетах і книжках прихильних нам народів, що ми до тепер показали ся неадібними до утворення якогонебудь організму політичного через внутрішню неагоду. Читаючи такі виводи, чоловік аж паленіє зі сорому, що ми стягнули на себе такий строгий осуд зі сторони чужинців, які часто і не дуже то ознайомлені з нашою історією, та все таки на підставі і тих скуних відомостей зараз пізнають одну з великих вад нашого національного характеру.

І дійсно, як перелічувати нашу історію, то стрічаєть ся майже на кождім кроці з партизанством до крайности, яке буйно процвітало на нашій українській землі.

У перших віках нашої державної самостійности князі наші вічно зі собою воювали, грабили такі свої рідні українські землі і пустошили їх до крайности. Тій сліпій завзятості людей, котрі повинні були бути прикладом для своїх підданих, не було стриму кілька сот літ. І треба дивувати ся, що наша державність удержала ся й так кілька століть, бо серед такого шаленого обопільного воювання можна було сподівати ся ще скоршого упадку.

Та не досить того, що князі воювали поміж собою, вони ще й накликали нераз на свого противника з тоїж самої крові і кости чужих дикунів, як Поповців і иньших. Сі їм нібито помагали а потому пустошили і землі свого приятеля-князя і землі противника. Поступоване таких не є вже браком патріотизму, а просто народною зрадою. Бо якжеж можна було кликати на свого християнина-кременника такого чужинця — поганина і ще до того й дикуну?! Такто особиста амбіція князів-ворохобників дійшла до злочинних розмірів.

Та загляньмо даліше до рідної історії!

За часів гетьманських, а іменно по смерті Хмельницького зачала ся велика неагода у козацькім краю. Одна партія тягла до Москалів, друга до Поляків. А пізніше ще до сих партій прилучили ся такі кандидати — гетьмани, що в першій мірі хотіли догодити своїй амбіції. Їм ходило перше все о те, аби дістати гетьманську булаву у свої руки, а про добро рідного краю вони не дбали. Такі гетьмани як Брюховецький і Ханенко самі не встані були удержати ся при своїй гідности, але своєю злочинною роботою партизанською лиш затроювали народну силу та знеохочували простий люд до рідного панования.

І тут повторять ся те саме, що ми бачили у князівських часах, а іменно, що поодинокі противники, поборюючи себе взаємно, накликають на

свого ворога сусідів — чужинців, отже ворогів нашої державности і нашого національного існування: Польщу, Москву та Татарву. Отже і тут іде амбіція понад народну честь!

Якіж причини тій неагоді? — Тих причин є багато. Ми вкажемо лишень на деякі з них.

Передовсім у нас буває дуже багато зарозумілих людей. Сі люди — того не дасть ся заперечити — нераз перейшли велику науку, добили ся навіть високих становищ, та вони думають, що мають право, перчитавши велику силу книжок, бути покликаними критикувати всяку позитивну працю. Тимчасом всяке і найкраще слово, лишаєть ся супроти найдрібнішого позитивного діла — все таки лише словом. Так само маєть ся зі всілякими програмами. Лише зробити щонебудь корисного для свого народу, як аладжувати всілякі приписи. — Бо кожда позитивна робота має за собою досвід, котрий сто раз більше вартує, як всяка теорія.

Отже при всякій критиці треба мати багато виrozumілости до праці другого. Годять ся разураз застановити ся над тим, чи сей або той чоловік встані був серед таких а таких обставин і серед такої а такої ситуації зробити більше. Даліше треба питати ся, чи не винна тут і слабкість нашої суспільности в тім, що се або то не вдало ся досягнути. Маймо наконєць і більше терпеливості! Хто знає, чи хвилева невдача не дасть ся направити пізніше.

Сей брак виrozumілости нераз має свою причину в тім, що наші люди зросли серед тісних провінціальних відносин, які заслоняють перед ними ширший овид.

Однак буває й так, що критикує ся якогось громадянина лишень з зависти або хоробливої амбіції, щоби собі створувати дорогу до якогось провідного місця. Се очевидно грубий егоїзм. А серед цивілізованого суспільства таких людей — слідби по можности елімінувати, щоби вони не нанесли йому необчислимой шкоди.

У нас бракує ще й послуху. Треба нам учити ся слухати наших провідників, не роздобарюючи багато нераз над кождою дрібницею.

Є ще у нас багато й таких людей, що радо приходять на всякі наради і беруть у них чинну участь; скоро однак ходить о те, аби хтось перебрав на себе перепроваджене прийнятих ухвал, тогди вони ухиляють ся від всякої праці. Отже що? — Кождий хоче мати слово, кождий дбає про те, аби не дай Боже не порушено строго демократичного порядку — рівноправности — в чім? — У розказуванню, у радженю. А деж рівноправність що-до праці?! А деж рівноправність що-до сповнюваня обовязків?!

Додаймо ще до сего все о те, що наша суспільність молода, серед якої є ще багато невикінченого, несталого, недосілого. Коли взяти на увагу, що кождий хотів би на підставі гасла рівноправности у нас мати слово і там, де повинні рішати лише люди з великим досвідом життєвим і з великим почутем обовязку і відповідальности, то нам сейчас представлять ся ціла трудність для наших провідників, зібрати все громадянство до купи і зорганізувати до спільної цілі.

Ми обговорили лиш деякі і то найбільші вад наші. Коли їх переглянути зарядом, то мож сказати, що вони не такі, щоби з них не мож вилічити ся. Однак до того треба доцільної, довготривалої праці всіх добромислячих людей.

А передовсім треба щоби ми всі переняли ся щирою, не лиш поверховною любовію до свого рідного, тоді і не буде тої завзятості та сліпої вороженості проти своїх на ріднім ґрунті високо заслуже-

них людей, а наступить здорова, холодна оцінка і належне пошанованє їх праці, яка покладає підвалини під наше національне житє.

Теофан.

Війна з Румунією.

(Огляд подій від 1. до 14. грудня.)

В попереднім числі сказано, що не виключено являєть ся російська поміч для Румунів, через що побідний похід осередних держав міг був іти повільнішим кроком. Та щож бачимо, що показало ся в дійности? Росіяни вислали на поміч Румунам всео тільки кілька дивізій а і то головню на фронт в Добруджі, а менше число також для скріплення румунських армій в самій Румунії.

Зачинаємо від вище наведеного, бо якраз вороги числили ся з тим, що як притягнуть до себе також Румунів, тоді побідять нас певно. А кільком говорилося в часописях ворожих країв про ту російську поміч, яка нібито мала вже стояти готова в Бесарабії і лиш чекати на приказ царя, щоби кинути ся на нас з всею силою.

Ледви один місяць могла румунська армія оборонити своїх границь а в Семигороді перейшла навіть за границю і ввійшла в наш край. Відтак зачав ся наш наступ під проводом генералів Фалькенгайна і Макензея; перший проводять військами на лівім крилі а другий тими на правім, отже здовж Дунаю і в Добруджі. Найтрудніше було, вигнати Румунів з Семигороду і вибороти вихід з гір в волоську низину. Сю задачу виконав світло і в дуже короткім часі генерал Фалькенгайн, а в той сам час Макензей відніс світлі побіди над Румунами і Росіянами в Добруджі і відпер їх далеко на північ. По сім зачалась погоня за побитими Румунами; майже кождий день приносил побідникам великі здобутки. До більших боїв приходило тільки над ріками Жів, Алютою, Арджешу і Праговою, які всі впливають з Карпат і вливають ся в Дунай. Найбільша битва відбула ся 4. с. м. над рікою Арджешу, в котрій рішилась також судьба столиці краю Букарешту. Від того часу почавши іде безстрашна погоня за утікаючими в безладі ворожими арміями, які відступують на північ.

День 6. грудня був днем великої радости всіх народів осередних держав, бо того дня впала столиця Румунії, Букарешт. По всій монархії рознеслась ся чутка і якби не жалоба по бл. цесареві Франц Йосифові, то всі будинки булиб украшені гарними прапорами, як видимий знак почуття радости народів. Та дійсно є чого тішити ся, бо поминувши всяке моральне вражє, яке зробить се в Румунії і в неутраляних, сей здобуток увінчав наші труди. Та з другої сторони не треба забувати й на наших героїв, яких надлюдських діл вони доказали і покрились повою славою. Тому цілком оправдано відносьть звіт генерального штабу їх подвиги ось якими словами: „З гордістю може глянути оружнн сила Австро-Угорщини на свої війська, які — убігаючись о першєство з німецькими, болгарськими і турецькими військами — мають участь в ділах слави проти нашого найновішого ворога: на скоро зібрані віддани, які на початку воєнного походу здержали перший наїзд ворога, на наші гірські бригади, які відповіли в Трапезильванських Альпах найтяжчим задачам, на війська, які брали участь в наступі на Волощину, як також на хоробрих оборонців східного Семигороду і лісєстих Карпат, о котрих омір розбились російські набіги, на наших випробованих піонірів додішного Дунаю, які виконали одно з найбільших воєнно-технічних діл історії, на нашу артилерію і дунайську флотилію, яка вивачилась і в посліднім часі іменно підчас відборони

російських ударів на південь від Букареншту. Їм всім належить наша дяка!“ Ой слова находять відгомін також в наших серцях.

Букареншт, се місто, де готовився заговор на нас, осередок духового життя, столиця короля в руках ворогів! Чи ж снилось колись румунським чинникам, що може прийти до того? Відай ні, бо йнакше не були б зачинили таке небезпечне діло. Та не лиш Румуни потерпіли велику невдачу, по посередно також всі наші вороги разом, однак показується, що Румуни не приготувалися як слід до війни, вони мабуть уважали її більш як якусь прогульку. Якеж тепер розчароване! Така то вже доля зрадників! Чи ж не добре було їм сидіти спокійно і заробляти від нас мільони? Ні, вони хотіли чужих країв а тепер і свій втратили.

Головна вина за потерпівші невдачі спадає в перший мірі на провідників-офіцерів, бо деж би не було можливе під добрим проводом, щоб цілі дивізії відтато і забрано в полон, як се бачимо в румунських походах, де наша бригада полковника Сиво взяла більш як 14 тисяч мужа в полон і здобула тридцять гармат.

Завойоване Румунії має для нас велике значіння ще й з іншої причини, іменно се се дуже урожайний край, який вивозить дуже багато збіжжя; більша часть припасів збіжжя є вже в наших руках, так само великі нафтові жерела, що дуже нам придасться і улекшить значно заосмотрене населення в живність.

Від здобуття Букареншту вже не приходиться до ніяких більших боїв, бо Румуни відступають на північ; наші звіти доносять майже що дня про кілька тисяч полонених, що є знаком, як сильно підупала на душі румунська армія. Питане тепер таке: що стане далі, де думають Румуни спертися і як довго будуть там держатись, чи зможуть ставити тревалий опір? Відповідь на се не така легка, бо залежить від різних обставин. Як найближша лінія пригидить під увагу хіба лінія Серету, де були поліві укріплення вже підчас миру; тільки ті укріплення побудовані проти Росії а не для оборони з полудня. Найближший час покаже, чи вони зможуть ставити на тій лінії довгий опір. Можливе також і те, що вони могли б відтягнути ся аж на російську землю, через що було б загрожене сильно ліве крило Росії, отже їх становище в Карпатах і в східній Галичині, а наслідком того було б також опорожнене Буковина.

В останніх часах хотіли Росіяни помочи Румунам посередно в той спосіб, що робили напрасні наступи в Карпатах від Яблонецького провалу аж гори Гергій. Та все дарма; вони не досягнули нічо і не могли здержати нашого походу в Румунії.

З життя виселених Українців в Празі.

(Записки народного учителя).

Друга, згідно третя інвазія російська привела сотки і тисячі укр. родич покидати рідну землю і шукати захисту на чужині. Богата „медом і молоком текуча“ укр. земля поорана окопами, зрита граватами, напоєна кров'ю борців опинилась в значній часті в руках наїзника, — а її господарі опинилися в бараках (селяни і малоземці) а інтелігенція розбралась по різних місцевостях західної нашої держави.

Не буду згадувати тих прикрах хвиль, які зазнали наші і взагалі австрійські виселенці в періоді через Угорщину, де не можна було ні кроком ступити на землю св. Степана, бо се минуло і вже не в-рне... В західних країнах нашої монархії найшли нещасні виселенці привільніше а подекуди навіть дуже прихильне прийняте і співчує для їх тяжкого горя.

До таких країн належало-б зачислити Чехію а особливо їх головне місто Прагу, де побіч Відня чи не найбільше тепер мешкає Українців. Переважне число Укра-

їнців в Празі — се Буковинці хочай і доволі много є й Галичан.

Поміж укр. інтелігенцією переважають учителі і учительки, зокрема те й не дивно, що вони перші почали освітньо-культурну працю. Іменно від 20. липня с. р. почали сходити ся два рази в тиждень на довірочні наради на відставі § 2 про збори в чеській народній школі при Гонфешшювській вулиці.

На перших таких сходинах вибрано комітет, який має керувати життям виселених товаришів і товаришок та по змісті заступати їх так моральні як і матеріальні інтереси.

Для кращої і успішнішої праці в різних напрямках вибрано так а поміж членів комітету як і звичайного загального гуртка шість секцій, які уконстатували ся вибираючи з поміж себе голову, заступника голови і писаря. Таким чином вибрано: 1. шкільну секцію, 2. секцію шпитальну, 3. секцію читальню, 4. секцію наукову, 5. секцію музикально-забавову та прогулькову а вкінці 6. секцію апровізаційну.

Імена секцій вказують наглядно, яку роботу мають они на меті. Очевидно шкільна секція дбає, щоб вибрати дітей до народних і середніх шкіл і організувати ті школи, — шпитальна має на цілі відвідувати шпиталі в Празі, давати ранішим і хорим жовнірам укр. книжки й часописи, писати їм листи і після потреби просити то що, — читальняна пристроїти читальню для членів, — секція наукова дбає про виклади, відчити, устрелити пригтовних курсів до видільових і інших курсів і т. п., — секція музикально-забавова і апровізаційна сповнюють свої задачі.

Кожда секція окрема як і весь гурт укр. учительства взагалі поробили доволі багато в напрямі досягнення вищезгаданих цілей.

Отже в 27 бараках списано всіх дітей у віді шкільних і сконстатовано, що поверх 500 між ними є таких, що уживають дома укр. рідної мови як розговорної, — дарма що переважна їх частина є римо-католицького обряду. Основано і введено вже в життя 3 укр. нар. школи, почато гімназійальні курси, почато підготований курс до видільового іспиту а І. групи і т. д.

Завдяки щирій співдільності учителів-Чехів прогулькова секція змогла доволі гарно вик нати свою задачу. Особливо щиро відніс ся до нас уч. Адольф Обет, предсідатель тов. „Zemský ústřední spolek českého učitelstva“. Він то посередничив з властями, виробив різні зв'язки і полемки а в прогульках був справдішим провідником. Крім того визначили ся в своїй прихильності заступники предсідателя висше згаданого товариства уч. Йосиф Черни, консерватор збралавського монастира уч. Емануїл Найман, ředitel „vychovatelny“ в Лібні Андрій Добнер, віцепредсідатель Праги та предсідатель кураторії „vychovatelny“ Йосиф Жирошек і много-много інших.

Виселенці звиділи гуртом „narodnoprísne museum“ і заведено для таких дітей, що їх батьки при війську а матери ізза ленного заняття не мають часу присвятити їх вихованню. Се заведено в роді наших захоронок, тільки без порівняння граце і доцільніше організовані. Дальше звиділи укр. учит. староміський ратуш, де кожний учасник отримав гарний альбум міста Праги. — репрезентативний дім і „Vychovatelny-y“. Особливо гідної уваги є послідня інституція. „Vychovatelna“ се заведено для морально підупавшої молодіжки із вини родичів, випосажена як найкраще і ведена відрізно так, що чужинці-культурні народи як Французи, Американці і інші — звиджували її, щоб і свої заведення взрувати на „vychovatelni“. Принцип: „ані одна чеська дитина не єсьме пропаста марно для чеського народу“ і „кожний Чех мусить бути хосеним членом своєї нації“ переведений як найкраще. Діти із шкільних єсупільности, засуджені у нас на моральну і матеріальну загиблю, що своїм життям стоять тільки тагаром громадянству — там від училищ проводом набирають не тільки загальної освіти, але й учать ся ремесла і стають хосеними членами чеського народу.

Вкінці звиділи учасники славний збралавський монастир з XII. століття із цікавими его пам'ятниками, остільки ті перестояли чистінені заверхи та оперли ся парочий руїні різних его власителів, які за той довгий протяг часу з часта міняли ся. В останніх часах і загальна укр. громада в Празі уладжує правильні сходини в неділі в готелі „Граф“. Сходини виповняє великий цікавий підит гофрата Пулоса про его зносини з Кулішем, про їх спільну працю і про невідраді обставини, серед яких починали родити ся і розвивати ся укр. євидомість, укр. журналістика і взагалі укр. життя. Богато конспекцій і науки може і теперішня генерація витягнути із давно минулих подій для уложень та першнього житт. По відкритті наступає часто оживлена дискусія, а то і гучна укр. пісня заховають і звеселить душу виселенців та захопить Чехів, яким она дуже припадає до вподоби.

Важке життя серед великої дорожнї спонукє мало засібну укр. учительську громаду заснувати свою власну кухню. В тій цілі вибрано комітет, який і робить загоди до здійснення того доброго наміру. Є однак надія, що а часом удасть ся всякій перепни в тім напрямі усунути і укр. учительство одержати свою власну кухню.

Побут Українців в Празі виїде на користь обоим народам: Чеські брати наберуть більше звязу про укр. відносини, а укр. єсупільність скористає, маючи наглядний образ того, як то сильною злукою і консеквантною власною працею можна далеко зійти в напрямі національного відродження.

З Оберголябруну.

Ся місцевість лежить в Австрії долішній, 50 km на північ від Відня. Тут побудовано табір на 3 тисячі збігців, який призначено виключно для буковинських Українців та Румунів. Табір розміщено на пісках, сухих, до сонця звернених, під лісом положених г-рбі.

Воздух й вода тут здорові зовсім як у нас на буковинських віддіях. Тай сама околиця дуже пригадує нам тут краєвид вздовж Прута від Лужан до Сірілецького-Кута.

Будова табору ще не виорядкована, багато тут роботи, аби діло заокруслило. Мешкання, водопроводи та каналізація на докінченню.

З смерком утихає тут по надв'ірю життя, притихає гомін робітників, жителів табору г-рвають ся по своїх мешканцях, які прозвали „бураками“. Компати по бараках просторі високі, світлі, білені з чисто урманими домішками. Кожний з жителів має окреме ліжко з привласненим сінником, кожом та подушкою.

Мужчини розміщено окремо від жінок та дівчат, хіба лиш супругам з їх дітьми дозволено спільно мешкати.

Інтелегенції збігців замешкують окремі відділи, а всі настановлені, себ-то урядники та учателі, розмістались по догідно побудованих в'їлах.

Українців-селян числять тут около 1800 душ, а з ними около 40 інтелегентів. Румунів напселяють поверх одної тисячі; сил крім урядників, та двох сил учительських не мають тут більше інтелегенції. Перед місяцем були тут з'їзди і иншої народности як Чорногорці з Цетинії, Поляки, Жиди, а навіть неопосидючі, з жаркими очима Цигани, та їх з відся всіх забрано.

Завдяки безупинним заходам місцевої інтелегенції в правительстві, у референці Галами а що важливіше при помочи посла Лукашевича, та нстара др. Дрогомирського а найбільше завдяки впливові президента буковинських українських посів Николая Василька прискорено перетворене одного бараку в церкву, а з початком надоліста отворено українську школу, до котрої вписано поверх триста дітей з Буковини й Галичини й заложено курс для неграмотних хлопців від 14. до 18. року життя, який становить пра тутешній школі правильну оду кінсу.

Збір учительських сил, який числять 10 добрих робітників, дає запоруку на красиві успіхи в школі.

Начальник табору др. Грім в порозумінні з управителем школи випосажив на час нашу школу у всі прилади та прибори науки. Діти мають потрібні книжки та заштити, а крім сего закупив він добірну, значну скількість книжок так для діточої як і для учительської бібліотеки, аа що щира подяка йому від Українців.

Під проводом учительки Іванни Гордійчук, а при співучасні пані Маруші Палагій та панни Леся Іванчук організовано жіночу робітну вишивок, мережок та плетених герданів після народних котів та узорів.

Задля браку средств грошевих, в цілі закупки відповідних і до сеї роботи придатних матеріалів управителька робітні була прилевола шукати помочи в ц. к. закладі живоного домашнього промислу в Відні. Директор сеї державної інституції пан Голлер доставляє тут робітні усе потрібні матеріали і платить робітницям, зате чудово зладжені вишивки і гердани переходять до його дальшої розпорядковости. Управа робітні заст-рела собі право уладження вистави так в таборі як і в місті Оберголябруні, котра уладжена була для 1. грудня с. м. для німецької публіки, в цілі познанолення її домашнім промислом. Сня чиня дано спромому зарібку для наших дівчат та жінок, які дуже часто бездільно сидять по бараках та думку думають над порожньою вишивкою та над жолудком, однак мимо сего значне число жінодтво ще до сегодня не бере ся радо до сего зарібку, кажучи, що красне переложати чия вишивани панам устанам. Для робітні вибудовано окрему, дуже простору і світлу сальну та уладжено в ній пригати до сеї живоної роботи столи та стільці.

Донеє Мицуд, інспектор ради культури краю, заложив економічно-господарський курс для грамотних інвалідів. Тут крім хемії і фізики учать ся українського, німецького, рахунків і співу.

В таборі не брак музикальних та співучих, тому згуртував ся зружок схожих в цілі уложень мішаного хору. Веч-рами вже сходять ся наша українська інтелегенція до учительської конференційної саль на гутірку та прочтання часописів, які спільно предпачає ся.

Для 11. надоліста вибрано комітет в справі уладження представлень в день св. о. Николая в таборі збігців а для переїзду в Празький для змієльних дітей Стефан професора Филиповича, котрий обняв тут чин над-інспектора для укр. справ, та учительки Ронгш й Гордійчук.

Оттак починає і в тутешній таборі проявляти ся товаришеске життя та на одна праця.

Триба згадаи ще про одну подію, яка печайно склалась у нас.

Десь о коло 9. год. ранком 19. надоліста прибула у табір десейний г-с-ї, а то: Намісник краю Бляй-лебен, президент Буковини граф Мерау, президентський секретар др. Галляма тай ще кількох панів з Відня. Оня з начальником табору др. Грімом зайдужували за порядком всі будинки, шпиталі, а офіс зашли в школу. Тут повстав їх управитель в імена вбору учительського та української шкільної дітвочої. Намісник дуже звичав розмовляв з кожним учителем. По відкриттє дітьми народнього г-гу, достойники нашої держави

опустили шкільну салю та звиджували дальшу часть табору де мешкають Румуни, а потім зайшли до Українців. Нарід витав їх скликком: Славно! Делегати народу ставляли до них бажання та просьби і то головню на руки президента графа Мєрана, який працює ся часто словами „Бувайте здорові“.

В кінці зайшли гості до робітні жіночих вишивок, де уложено удатну виставу з свіжо споряджених нашими буковинськими та галицькими дівчатами та молодичами вишивок і герданів. Ексцеленція любував ся красною збіркою, а хвалачи присутні робітниці за їх діло звернувши увагу на збірку (кайжку) буковинських взірів народних вишивок і сказав до управительки робітні: „сі увори ще за мене радник Кольбєнгаєр збирає та укладає а опісля розіслано їх по повнї му привітничковї до кожної громади в Буковині, добрі то були часи“. Відходячи, ексцеленція подякував управителю школи, який під ту хвилину був присутнім у робітні, за труд та першу працю почату з приходом Українців в табір.

По відході достойників місцева інтелігентне жіноцтво звиджувало виставу до пізнього вечєра. І. Г.

Допись.

З Обєрголябруну пишуть нам:

Богослужєне за здоровє посла Василька.

Дня 6. груня 6. р. спішили українські переселєнці до місцевої церкви в таборі на богослужєне. Не бракло між агромадженнями й української інтелігенції, яка святочно одїта агромадалась побіч олтаря.

Будна днина, а в Божім храмі торжество та ще й не бувало. Як аж сему причина? Український нарід засилає подяку до Всевшнього за выздоровленє любого посла Николая Василька.

Сми чином вірні дали найкрасшій доказ своєї пошани та памяти для свого Николая, простолуд памятає й тут на далекій чужині на того, хто йому щирій поради у добрі часи а ще більше клопоче ся ним у теперішній світовій хуртовині, у лихій годні. Народ добре тамить на часи, в котрих брама дому посла Василька все отвором для него стояла а ні один з них не вийшов з відтам без потрібної йому помочи чїто моральної чи матеріальної.

Тому й не дивого, що наш буковинський нарід називає Василька благородним та веселаским.

По скінченю Служби-Божої о. Пігулак виголосив удатну проповідь, в котрій підїє велике значєне посла Василька для українського народу у Авєстрії так на полі політичній як й просвітній. Йому від нас вічна пошана й щира подяка за батьківську опіку та поміч.

По відспіваню „многая літа“ нарід розходив ся по таборі в недію, що прийде ще тога горячо пожадана пора повороту до рідного краю та загального світового супокю, а тоді знов буде він витати посла наче якого князя по своїх дорогих громадах.

НОВИНКИ.

Посол Микола Василько під час свого побуту в Берліні.

Відєнь, 18-го грудня 1916.

Завтра, дня 19-го с. м. пердасть депутація п. Миколі Василькові привітне письмо з 12.000 підписів. Се буде тільки вираз подяки від перебуваючих у Відні буковинських виселєнців за увесь його ревной труд окол. їх незавидної долі. Вчєра появилася в „N. F. Presse“ підписана президією „Буковинського запомогового комітєту“ статя, з якої виходить, що зібрана через сю акцію сука п. чєвєсмає пів мільона. Се чєсло свідчить про великий успіх шляхотних заходів посла

Василька і дає пізнати, з яким притиском використав він для добра своїх краєв свій, як на круг ділани авичайного посла, неврівняний вплив. Що він при сїм незабутнім ділі в першій мірі мав перед очима своїх власних земляків, не підлягає ніякому сумнівови. Нєма й одного буковинського Українця, де він би не перебував, чи то повнїчи свій патріотичний обовязок як вояк над Сочєю, чи в засніжєних Карпатах, чи скигаючи ся як виселєнець — який би в день св. Николая не агадував радо із вдячностю нашого народного проводиря. Всї вони вірять, що він колись поверне з ними назад до рідної країни. В той час, коли сей муж — який під тїгаром добровільно вєхав на себе обовязків гнєть ся а не трагить на хвалю охоти до праці, подиктованої любовію до ближнього, — святкує сим разом свої іменни, які черновецька українська громада звикає обходити як національне свято, на самоті, насивають тисячі привітних телеграм і листів, яких годі йому не прийняти до відома. Головна пуга малїфєстаций одна: щоби Всевшній дав сій особі, оточєній загальною пошаною і непохитним довірєм, невщєрпану силу і свїжість тіла до переведєня високих завдань, які сам собі поставив, а які підчас війни зросли і подвоїли ся. Що в него є щира воля і відповідна до того здібність, о тїм в наших кругах нєма відмінних думок. Повна оцінка діяльності сєго мужа і його великих заслуг належить до літописця сих бурливих часів. Ми знаєм одно: стоячи за надто високо, щоби його могли досягнути закиди особистих противників, він завсєди дуже впрозумило відносить ся до них, а зразом має вдатне і товариське серце для своїх прихильників і друзів. Post genitis hic erit carus, nunc carus amicis!

Відзначєня буковинських офіцїрів-Українців. Доктор Дмитро Коропатницький, надпоручник авдітор, дістав за відзначєну роботу підчас війни „Signum laudis“. — Євєген Вацїк, хорунжий при 22-ім полку кр. обор. відзначений срібною медалію хоробрости 2-ої клєси.

Відзначєня буковинських жовнярів Українців. Кость Кракалія, рах. підф., відзначений зелїзним хрєстом заслуги на стяжцї мед. хоробрости. — Іван Сорочан, рах. підф., відзначений срібним хрєстом заслуги з короною на стяжцї хоробрости. — Сидір Унгурян при 11-ім полку артилерії дістав срібау медаль хоробрости 2-ої клєси на стяжцї хоробрости. — Рудольф Медвідь при 11-ім п. арт. дістав срібау медалю хоробрости 2-ої клєси на стяжцї хоробрости.

Геройські подвиги наших Гуцулів-добровольців. Нам пишуть: „У четєр, дня 30. листпада с. р. була одна з наших гуцульських компаній на позиції і бида ся просто знаменито. Сей день був для Гуцулів-добровольців одним з найславїйших. Німці просто не можуть нахвалити наших славних героїв. Гуцули дістали від Німців подарунки“. Ми горді на наших славних борців-Гуцулів і вдячні їм за те, що своєю грудью боронять наш рідний край перед ворогом.

Різдвяні дарунки для жовнярів. Посол Николай Василько жертвував на руки пані Б. Марєк для різдвяних даруаків для жовнярів загального шпиталю III. лїк. відділу, в якім находить ся і наші буковинські жовняри, суму K 400.

† Софроній Дутчан, кадет-аспірант 24. п. піх. поляг геройською смертю в послїдній крївавій бїю над Сочєю. Покійний походив з сїльської родини заславницького повіту на Буковині. По скінченю гімназії в 1911 р. вступив на ч. р. університет, де записав ся на філософїчний факультет. На університеті не забував він на своїх визнаних братів-сєлян і посвячував увесь вільний час для піднесєня їх національної свідомости. Належав до турка студєнтів, що їдїли з рефератами й відпичали до зблєзучєних Ромунами буковинських укр. сїл, закладав читальні „Просьвітї“ й „Руської Бєсїди“ й курси анальфаб тїв, тішив ся найбільшими симпатїями сєред сєлян і студєнтів і був головою укр. акад. товариства „Союз“. Та люта війна не пощадила єго як і інших тов. підпоручників 24. п. піх. студєнтів фїль. Михайла Гнатюка з Кїцмана й студєнта Миколу Грїбовича з Чорногузів на Буковині, що полягли ще давнїм геройською смертю. В покійних утратило укр. громадянство на Буковині многонадїйних діачів на народній нївї.

Страти наших ворогів. Нєutralні часописє обчислюють, що вороги цєнтральних держав мали до тепєр такі страти: Росія 7.558.000 жовнярів, Франція 3.336.000, Англія 1.183.750, Сєрбія 450.000, Вєльгія 220.000 і Ромуни 330.000.

Шунають рідні. Хто знає, де находить ся Василь Тащук з Стрілецького-Кута на Буковині, зволать допєсти на адресу: Дїмєтро Тащук, k. u. k. Burgspital in Znaim (Mähren) Zimmer 8.

Всїх своїх знайомих і товаришів прошу подати свої адреси. Орєнтії Нахамко, k. k. Ldst. I. R. 2, 9 Feldkomp. Feldpost 398.

Буковинські уряди в Празї. Краєве правитєльство, крєвна шкільна Рада, разункові уряди і староства: Praha II, Trojicka 1.

Бук. дирекція скарбу: Praha II, Trojicka 2.

Черновецький маїстрат: Praha, Stara ricta Ritska 18.

Бук. почтова дирекція: Praha, Kreuzherrengasse 14.

Дирекція дїбр прав. рел. фондів: Praha II, Naplavni 1.

Бук. краєвий видїл: Praha, Dittrichova 24.

Український комітет: Praha, Dittrichova 24.

Адреси:

Буковинський комітет запомоговий (Fürsorgekomitee für die Bukowinaer Flüchtlinge), Wien IX, Schwarzschanierstrasse, 15 I/10.

Клуб українських послів з Буковини, Wien IV, Waaggasse 17.

Українська Загальна Рада, Wien VIII, Josefstädterstrasse 43.

Український запомоговий комітет, Wien VIII, Strozzi-gasse 32.

Українська культурна Рада, Wien VIII, Strozzi-gasse 32.

Гімназіальні курси з українською мовою, Wien III, Radetzkystr. 2.

Іспитова комісія для учеників сєреднїх і фахових шкіл утравкїстичних, Sophiengymnasium, Wien II, Zirkus-gasse 48.

Збірна станція укр. Сїчових Сїрїльців, Wien VIII, Langegasse 36.

Союз укр. хлїборобських спілок на Буковині „Сєлянська Каса“ в Чернівцях урядє Wien, IX Schwarzschanierstrasse 15/10.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

В. А.-в.

Осїнь на чужині.

Зелений лист зів'яв, пожовк

Тай пада з деревини,

Веселий спів пташок замовк —

Вкруг тиша домовини.

Лин зимний вітер де ся взяв,

Летить пустим стернищем

З гілок листки пообривав,

Нєсе над полем, свище.

Надлетїв з лїса чорний грім

Сїв на хрєстї і краче;

Стягнулось небо як би з мук

І мов за літом плаче.

Стає на серці сумно страх,

Сльоза на оці стїне;

Весна, краса життє, все в прах

Розбило ся і гине...

Ох, серце, цїть! Зима минє,

Цвіт вкрїє знов долину,

І долєнька нас приведе

Щє в нашу Буковину!

Дуже інтерєсні книжки під тепєрішній час можна набути в нашій редакції.

Українська Полїтична Бібліотєка.

О. Назарук — Як називаєть ся наш рідний край і на-
рід. Цїна 20 сот.

Ш. Левєнко — Чому ми хочємо самостїйної України?
Цїна 80 сот.

Л. Василенко — Світова війна. Цїна 40 сот.

М. Лозинський — Утворєне українського коронного краю
в Австрії. Цїна 2 кор.

Др. Л. Когут — Україна і московський імперїалїзм.
Цїна 6 кор.

Г. Бочковський — Пожеволенї народа Росії. Цїна 8 кор.

І. Петрович — Галичина під час російської окупації.
Цїна 3 кор.

М. Лозинський — Вїйна і польська політична думка.
Цїна 1 кор.

М. Лозинський — Українське національне питанє в тво-
рах М. Драгоманова. Цїна 1 кор.

М. Драгоманів — Старі хартїї вільности. Цїна 1 кор. 60 сот.

Ж. Жорєс — Батьківщина і робітничтво. Цїна 2 кор.

С. Томашівський — Галичина.

В нїмєцькій мові:

С. Ruczka — Die russischen Sozialisten und der
Krieg. Preis 1'50 K.

С. Ruczka — Die französischen Sozialisten und der
Krieg. Preis 50 h.

Друкарня І. В. Верная, Wien IX, Canisiusgasse 8—10.

За редакцію відповїдає: посол до ради держ. Николай Спїнул.

